

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), a u vezi sa članom 12. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 11/12 i 11/18), na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 74. sjednici, održanoj dana 18.09.2020. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu.

II.

Izvještaj iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER

Mirza Ganić

Broj: 02-_____/20
Datum, 18.09.2020. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,
1x Stručna služba Skupštine,
1x JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona,
putem Ministarstva,
1x a/a.

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Zenica, Aska Borića 28.
Tel. 032 244 544, 032 201 320,
032 201 321, Fax: 032 201 322.
www.zedo-ovisnost.ba
e-mail zdkovisnosti@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

**Javno zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-
dobojskog kantona za 2019. godinu**

Sadržaj

I U V O D	4
I 1. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona	4
I 2. Interni pravni akti Zavoda	5
I 3. Misija	5
I 4. Vizija	5
I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda	6
I 6. Djelatnost Zavoda	6
I 7. Organizacija i rad Zavoda	7
Prilog: Šema organizaciono-funkcionalne strukture Zavoda	8
I 8. Finansiranje Zavoda	9
I 9. Kadrovska struktura Zavoda	9
I 10. Radno vrijeme Zavoda	10
I 11. Prostor za rad Zavoda	10
I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima	11
I 13. AKAZ	11
I 14. Mjere anitkorupcije	11
II ODJELJENJE ZA PREVENCIJU	12
II 1. Uvodne napomene	12
II 2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina	13
II 3. Edukacija Vijeća učenika – vršnjačka edukacija	14
II 6. Edukacija roditelja	15
II 7. Edukacija mladih edukatora Medicinske škole	15
II 7.1. Edukacija mladih edukatora Prve gimnazije u Zenici sa akcentom na ovisnosti o internetu	15
II 7.2. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu	16
II 7.3. Studijska posjeta studenata Filozofskog fakulteta iz Tuzle	16
II 7.4. Podrška sportskoj manifestaciji „Zenički cener“	16
II 7.6. Podrška izgradnji sistema prevencije u Novom Gradu/Bosanskom Novom	17
II 7.7. Edukacija izviđača	17
II 7.8. Edukacija radnika	17
II 7.9. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta	17
a) veb-stranica: www.zedo-ovisnost.ba	17
b) Facebook stranica: https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/	18
c) Youtube kanal: https://www.youtube.com/user/zedoovisnost	18
e) Googlemaps	18
II 7.10. Stručni skupovi	18
II 7.11. Edukacija studenata	19
II 7.13 Promotivne i izdavačke aktivnosti	20
II 7.14. Istraživanja	20
II 7.15. Saradnja sa medijima	23
II 7.16. Kampanje	23
2.1.21. Saradnja sa udruženjima	23
II 7.17. Rad Savjetovališta	24
II 7.18. Preventivna politika	24
II 7.19. Mjere anitkorupcije	25
II 7.20. Komisije	25
II 7.21. Turnir: IV turnir za mlade Zenica 2019	25
II 7.22. Turnir: Dvadesetšesto pojedinačno prvenstvo BiH u stolnom tenisu za seniore/seniorke	26
II 7.24. Projekat „Play Clean – Play good (Keep Rugby Clean)“	26
II 7.25. Projekat „Biti ovisnik znači izgubiti smisao za život“	26
II 7.26. Trening uposlenika terapijske zajednice CROPS Smoluća	27
II 7.27. Saradnja u Zavodu	27
III SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN	28
III 1. Odjeljenje za ambulantni tretman	28

III 1.1. Neuropsihijatrijski pregledi.....	30
III 1.2. Broj pacijenata.....	31
III 1.3. Struktura pacijenata na kraju 2018/2019. godine.....	31
III 1.4. Testiranje na psihoaktivne supstance.....	32
III 1.4.1. Opšti podaci.....	32
III 1.4.1.2. Broj testiranja i testova tokom 2019. godine.....	32
III 5. Rad Zavoda.....	33
III 1.5. Decentralizacija i terenski rad.....	33
III 1.6. Supstituciona terapija.....	34
III 1.6.1. Metadonska terapija.....	34
III 1.6.2. Terapija Suboxonom.....	36
III 1.7. Testiranje na markere hepatita B,C i HIV-a.....	37
III 1.7. Rad psihologa u Ambulanti.....	38
III 1.7. Rad socijalnog radnika u Ambulanti.....	39
III 2. Odjeljenje za stacionarni tretman - Detoks.....	40
III 2.1.Struktura pacijenata.....	40
III 2.2. Zaključak.....	47
IV ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU.....	47
2.2.1. Tabela prikaz pruženih usluga.....	49
2.2.2. Usluge u ambulantnom tretmanu.....	49
2.2.3. Usluge u stacionarnom tretmanu.....	49
2.2.4. Usluge u lokalnoj zajednici.....	50
2.2.5. Usluge smještaja u terapijske zajednice.....	50
2.2.6. Zaštitne mjere obaveznog liječenja.....	51
3. PROVOĐENJE PROGRAMA EDUKACIJE.....	52
3.1. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima.....	52
V IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZA 2019. GODINU.....	54
V 1. Finansijsko poslovanje.....	54
VI PRILOG.....	56
TABELA 1.STRUKTURA UKUPNIH PRIHODA.....	56
TABELA 2.STRUKTURA UKUPNIH RASHODA.....	57
TABELA 3. BILANS POSLOVANJA.....	58

I U V O D

I 1. Javna zdravstvena ustanova **Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona**

Javna zdravstvena ustanova Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti (u daljem tekstu: Zavod) osnovana je Odlukom o osnivanju Zavoda od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona na redovnoj sjednici održanoj 13.10.2005. godine pod brojem 01-37-28382/05, a koja je objavljena u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona br. 11/05“. Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni Zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona broj 01-37-16098/12 od 20.07.2012. godine promijenjen je naziv ustanove u **Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona**. Istim aktom usklađena je djelatnost Zavoda a na osnovu Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službene novine BiH“ broj: 47/10) i definisani su izvori i načini obezbjeđivanja sredstava za rad i raspolaganje viškom prihoda nad rashodima. U skladu sa pomenutom Odlukom Zavod je izvršio usklađivanje svih općih akata ustanove. Nakon prihvaćene inicijative Zavoda, za usklađivanje Člana 2. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti, Skupština Zeničko-dobojskog kantona donijela je Odluku o izmjenama Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača koje se odnose na naziv Ustanove i njenu djelatnost, po kojoj ustanova dobiva konačan naziv **Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona** (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 11/2018 od 03.8.2018. godine. Shodno donesenoj Odluci i ukazanoj potrebi za tehničkim poboljšanjem teksta Statuta, broj: 338-III-2/12 U.O od 31.08.2012. godine pristupilo se usklađivanju Statuta. Upravni odbor je na svojoj 15. sjednici 9.11.2018. godine donio odluku o usvajanju Statuta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona na kojeg je Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na svojoj 171. sjednici održana dana 30.11.2018. dala saglasnost Zaključkom broj: 02-1-17670/18 od 30.11.2018. godine. Zaključkom broj 02-34-16625/19 od 8.11.2019. godine Vlada Zeničko-dobojskog kantona dala je saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji sistematizaciji JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.

Upis u sudski registar izvršen je dana 05.12.2005. godine po brojem U/I-2193/05. od kada i počinje zvaničan rad Zavoda. U skladu sa već pomenutim izvršena je preregistracija Zavoda u Općinskom sudu u Zenici rješenjem o izmjenama podataka br. 043-0-Reg-12-000898 od 3.9.2012. godine. Shodno novoj Odluci izvršena je i nova preregistraciji kod Općinskog suda u Zenici Rješenjem o izmjenama podataka Broj: 043-0-Reg-18-001396 od 07. 12. 2018 godine.

Osnivač Zavoda je Skupština Zeničko-dobojskog kantona.

Sjedište Zavoda je u Zenici, u Ulici Aska Borića 28.

Identifikacioni broj Zavoda je: 4218500470003.

I 2. Interni pravni akti Zavoda

1. Statut Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog

kantona.

2. Pravilnik o radu JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona
3. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji sistematizaciji JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.
4. Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.
5. Pravilnik o javnim nabavkama.
6. Pravilnik o zaštiti od požara.
7. Pravilnik za postupanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u slučajevima diskriminacije (prevencija, zaštita i sankcije).
8. Pravilnik o zaštiti na radu.
9. Poslovnik o radu stručnog vijeća Zavoda.
10. Pravilnik o prevenciji i borbi protiv korupcije, 2012. godine
11. Pravilnik o načinu obavljanja obavezne deratizacije.
12. Poslovnik o radu Upravnog odbora JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.
13. Poslovnik o radu Etičkog komiteta.
14. Poslovnik o radu Komisija za lijekove.
15. Poslovnik o radu Komisije za prigovore pacijenata.
16. Poslovnik o radu Komisije za poboljšanje kvalitete i sigurnosti u Zdravstvu.

Tokom izvještajnog perioda shodno usvojenom Statutu i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji sistematizaciji JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona pristupilo se usklađivanju Pravilnik o radu JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, koji je Upravni odbor usvojio na svojoj 30. sjednici 17.12.2019. godine

I 3. Misija

JU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je specijalizovana zdravstvena ustanova za pružanje usluga iz oblasti prevencije i istraživanja ovisnosti, tretmana i rehabilitacije ovisnika. U svom radu primjenjuje savremene metode u ambulantnim i stacionarnim uslovima, uz kontinuirano stručno unapređivanje, a u cilju poboljšanja i unapređenja kvalitete života stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona.

I 4. Vizija

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je ustanova koja će svojim stručnim i profesionalnim pristupom prevenciji i istraživanju, tretmanu i rehabilitaciji ovisnosti prevazići kantonalne i entitetske okvire i postati regionalni centar za bolesti ovisnosti.

I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda

Sve aktivnosti Zavoda imaju za cilj da se unapređenjem kvaliteta zdravstvene usluge postigne

što veće zadovoljstvo pacijenata i pozitivni rezultati rada i poslovanja. U Programe primarne prevencije uključiti što veći broj adolescenata i mladih ljudi sa ciljem razvijanja svijesti i otpora prema psihoaktivnim supstancama, bihevioralnim ovisnostima i patološkim navikama. Permanentno unapređivati znanje zaposlenih putem programa kontinuirane interne i eksterne edukacije sa ciljem ostvarivanja što kvalitetnije zdravstvene usluge.

Iz toga proizilaze strateški principi u radu Zavoda:

- Visoki kvalitet zdravstvene usluge,
- Kontinuirana medicinska edukacija osoblja, kroz stalno stručno unapređivanje postojećih programa liječenja i uspostavljanje novih u skladu sa preporukama SZO,
- Multidisciplinarni timski pristup,
- Primarna prevencija i rano otkrivanje poremećaja,
- Monitoring i evaluacija svih segmenata rada
- Multisektorijalna saradnja,
- Pozitivno finansijsko poslovanje,
- Medijska promocija rada ustanove.

I 6. Djelatnost Zavoda

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/10), Statutom Zavoda na koji je Skupština Zeničko-dobojskog kantona dala svoju saglasnost Zavod obavlja sljedeće djelatnosti:

- 86.10 - djelatnosti bolnica;
- 86.22 - djelatnosti specijalističke medicinske prakse;
- 86.90 - ostale djelatnosti zdravstvene zaštite;

U skladu sa naprijed navedenim zakonskim odredbama, utvrđena je djelatnost Zavoda:

- stacionarna i ambulantno-poliklinička zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom oboljelih ovisnika,
- planira, predlaže i provodi mjere primarne prevencije za očuvanje i unapređenje zdravlja u segmentu ovisnosti;
- dijagnostiku, terapiju, sekundarnu i tercijarnu prevenciju, rehabilitaciju i socijalnu reintegraciju ovisnika;
- provođenje programa supstitucione terapije prema standardima Svjetske zdravstvene organizacije;
- vođenje registra bolesti ovisnosti;
- ostvaruje saradnju sa zdravstvenim ustanovama svih nivoa zdravstvene zaštite;
- ostvaruje saradnje sa ustanovama koje kroz svoju djelatnost mogu biti uključene u borbu protiv bolesti ovisnosti (osnovne i srednje škole, prosvjetno- pedagoški zavodi, visokoškolske ustanove, centri za socijalni rad, nevladine organizacije, sportska udruženja, udruženje građana i roditelja);
- provodi istraživački rad i statističku obradu iz oblasti ovisnosti;
- organizuje i /ili provodi programe smanjenja štete za lica koja injektiraju droge;
- organizuje stručna savjetovanja, seminare, javne tribine, predavanja i druge

aktivnosti od značaja za ostvarivanje djelatnosti Zavoda;

- provodi edukaciju medicinskog osoblja iz oblasti ovisnosti;
- provodi edukaciju medicinskih suradnika iz oblasti ovisnosti;
- izrađuje i provodi doktrinu i model u pružanju zdravstvene zaštite u oblasti ovisnosti.
- učestvuje u dopunskom stručnom osposobljavanju zdravstvenih i nezdravstvenih radnika iz svoje profesionalne oblasti;
- obavlja i druge poslove u oblasti bolesti ovisnosti u skladu sa posebnim propisima.

I 7. Organizacija i rad Zavoda

Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja izvršeno je usklađivanje svih općih akata Zavoda. U predviđenom zakonskom roku usvojeni su svi opći akti predviđeni ovom Odlukom osnivača. U skladu sa opštim aktima Zavoda svoju javno-zdravstvenu djelatnost obavlja putem organizacionih jedinica, službi i odjeljenja i to:

Osnovne organizacione jedinice obrazuju se za vršenje poslova i zadataka, iz jedne ili više oblasti, iz djelokruga Zavoda.

Šematski prikaz organizacione strukture zavoda:

Prilog: Šema organizaciono-funkcionalne strukture Zavoda, utvrđuje se na sljedeći način:

APOTEK
A

Osnovne organizacione jedinice Zavoda su:

Služba za ekonomske i pravne poslove

Odjel za ekonomske poslove

Odjel za pravne poslove

Služba za ambulantni i stacionarni tretma

Odjeljenje za ambulantni tretman

Ambulanta za ovisnost

Ambulanta za alkoholizam

Ambulanta za podjelu supstitucione terapije

Apoteka

Odjeljenje za stacionarni tretman – Detoks

Odjeljenje za stacionarni tretman

Odjeljenje za okupacionu terapiju

Služba za psihosocijalni tretman

Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju

Odjel: Centar za resocijalizaciju

I 8. Finansiranje Zavoda

Sredstva za rad Zavod ostvaruje:

- iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona,
- ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona,
- iz drugih izvora, na način i pod uvjetima određenim zakonom, aktom o osnivanju i statutom Zavoda.

I 9. Kadrovska struktura Zavoda

Tabela broj 1. Struktura zaposlenih na dan 31.12.2019. godine

Zanimanje	Stručna sprema	Broj
Direktor Dr.medicine specijalista neuropsih.	VSS	1
Dr. medicine, specijalista neuropsihijatar	VSS	2
Dr. medicine	VSS	1
Diplomirana medicinska sestra	VSS prvi ciklus	1
Medicinski tehničar	SSS	19
Medicinskih suradnika	VSS	7
Diplomirani ekonomista	VSS	1
Diplomirani pravnik	VSS	1
Administrativni radnik	SSS	2
Spremačica	NS	2
Ukupno		37

Od toga su:

- zdravstveni radnici i suradnici.....31 radnika ili.... 83,7%
- administrativni radnici..... 4 radnika ili.... 10,8%,

- ostali radnici 2 radnika ili..... 5,4%

Tokom izvještajnog perioda sudskom odlukom jednom radniku (medicinski tehničar) prestao je radni odnos, dok je 31.12. jedan radnik stekao uslove za penziju. Po federalnom programu zapošljavanja – mjera prvo radno iskustvo, zaposlena je jedna osoba sa VSS, (jedan diplomirani pedagog-psiholog). Također, po federalnom programu zapošljavanja – mjera zapošljavanje žena, zaposlene su dvije osobe sa VSS, (jedan diplomirani socijalni pedagog, jedan diplomirani ekonomista) i jedna osoba sa SSS (medicinska sestra/tehničar).

Tokom izvještajnog periodu na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa bilo je sedam osoba (SSS medicinski tehničari - pripravnički staž, period od šest mjeseci).

Kadrovska struktura zaposlenih u Zavodu relativno je povoljna. Od ukupnog broja zaposlenih u Zavodu su dva primarijusa, dva doktora nauka, četiri magistra nauka i jedan magistar struke. Također, tri radnika su u procesu doktorskih disertacija. Od ukupnog broja radnika Zavoda 43% radnika ima visoku stručnu spremu.

I 10. Radno vrijeme Zavoda

Radno vrijeme Zavoda prilagođeno je potrebama korisnika u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o radu.

Uposlenici Odjeljenja zajedničkih poslova, Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje i Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju rade od 7 sati i 30 minuta do 15 sati i 30 minuta radnim danom.

Odjeljenje za ambulantni tretman radi sa pacijentima od 7 sati do 15 h radnim danima. Utorkom i četvrtkom dodatno se radi do 17 sati (Savjetovalište od 15 do 17 h). Vikendom i praznicima podjela terapije obavlja se od 8 sati do 11 sati. Odjeljenje za stacionarni tretman radi 24 sata dnevno sa smjenskom organizacijom posla.

I 11. Prostor za rad Zavoda

Zavod nema vlastiti prostor pa radi i djeluje u iznajmljenim prostorima!

Rad Zavoda odvija se u Zenici na dvije odvojene i udaljene lokacije: ambulantni dio u zgradi "Socijalnog" u prostoru dobijenom na korištenje od Zavoda zdravstvenog osiguranja (oko 160 m²) i stacionarni dio u iznajmljenom prostoru Kantonalne bolnice (oko 140 m²) sa deset kreveta. Za ambulantni prostor nemamo troškove iznajmljivanja, a za stacionarni plaćamo Kantonalnoj bolnici. Rad u terenskim ambulantama se odvija u općinskim domovima zdravlja u prostorima koji su Zavodu stavljeni na raspolaganje, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Saradnja sa Kantonalnom bolnicom i domovima zdravlja je dobra i korektna.

Ugovorima se regulišu međusobni odnosi.

Zavod, zbog svoje specifičnosti i prostorne širine kantona, te opredjeljenja Zavoda da djelatnost ostvaruje po decentralizacijskom modelu, obavlja djelatnost na deset (10) prostorno odvojenih lokaliteta na kantonu i dodatno u još dva kazneno-popravna zavoda

(Zenica i Busovača) – ukupno 12 lokaliteta!

Tabela broj 2. Prostori u kojim se obavlja djelatnost Zavoda

Grad Zenica, Aska Borića 28 (prostor dobijen na korištenje od Zavoda zdravstvenog osiguranja)	Odjeljenje za ambulantni tretman Odjeljenje zajedničkih poslova Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje Odjeljenje za rehabilitaciju
Grad Zenica, (iznajmljeni prostor Kantonalne bolnice Zenica)	Odjeljenje za stacionarni tretman - Detoks
Općine Tešanj, Visoko, Breza, Kakanj Maglaj, Doboj-Jug, Zavidovići (trenutno nema pacijenata), Vareš	Ambulante lokalnog Doma zdravlja

I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima

Ulaganjem u edukaciju zaposlenika nastojimo osigurati kontinuitet razvoja, kroz usvajanje savremenih metoda i unapređenja tehnika rada. Time se doprinosi profesionalnom pojedinačnom i timskom jačanju u djelatnosti koju vršimo. Svim uposlenicima dostupan je internet aktuelnim naučnim i stručnim radovima i informacijama. Radnici Zavoda, u skladu sa finansijskim mogućnostima i potrebama te usvojenim Planom edukacije učestvovali su na domaćim i međunarodnim kongresima, konferencijama, seminarima i sl. Uz eksternu edukaciju provođena je i interna edukacija. Zavod je obavezan voditi računa o stručnoj edukaciji radnika, s obzirom da smo certificirana ustanova za kvalitet i sigurnost u zdravstvu.

I 13. AKAZ

U protekloj godini nastavljeno je unapređenje radno-profesionalnog ambijent za iskazivanje pune samoodgovornosti, iskazivanje kvalifikacije, znanja i umijeća u pružanju profesionalnih usluga koje smo uskladili sa standardima Agencije za kvalitet i akreditaciju. Dostignuti nivo kvaliteta i sigurnosti i dalje se razvija kroz poštivanje usvojenih procedura i standarda. Nakon što smo postali prvi certificirani Zavod u državi, a i prva Zdravstvena ustanova u Zeničko-dobojskom kantonu koja je dobila certifikat za postignuti kvalitet u radu po standardima AKAZ-a, (od 12. 01. 2018. godine, broj rješenja: 02-37-10/18) kontinuirano se održava dostignuti nivo, provode se usvojene procedure te se vrše pripreme za narednu reviziju.

I 14. Mjere anitkorupcije

Od 36 mjera predviđenih Operativnim planom Zavoda završene su sve koje nisu vezane za donošenje zakonskih akata (nakon što takvi zakoni budu usvojeni i te mjere će Zavod implementirati). Najobimniji posao je svakako izrada Plana integriteta. Plan integriteta ima 85 stranica i uključuje procese identifikacije rizičnih procesa, analizu rizičnih procesa, faktore rizika kao i prijedloga mjera za unapređenje integriteta institucije. Također je

uključen i Plan za upravljanje rizicima. Krajem godine dobivena je i saglasnost za poslani Pravilnik o prevenciji korupcije. U izvještajnom periodu je u potpunosti primjenjena online aplikacija za elektronsko izvještavanje PM Monitoring. Sve aktivnosti su unesene u aplikaciju.

Tokom svečane prezentacije izvještaja Tima Vlade ZDK Zavod je predstavljen kao primjer dobre prakse u Zeničko-dobojskom kantonu jer su sve obaveze predviđene Akcionim planom Zeničko-dobojskog kantona ispunjene. Tokom avgusta mjeseca analizirano je provođenje Plana integriteta u Zavodu i napisan izvještaj koji je upućen Timu Vlade za borbu protiv korupcije. Planom integriteta bilo je u tom periodu predviđeno provođenje 15 mjera koje se po svojoj prirodi provode kontinuirano. Za period do 01.08. 2019. godine je provedeno 12 mjera za koje je kao rok za provođenje određeno kontinuirano postupanje, 2 mjere su djelimično provedene.

II ODJELJENJE ZA PREVENCIJU

II 1. Uvodne napomene

Odjeljenje za prevenciju svoju aktivnost provodi na dvije razine, i to kroz prevenciju i istraživačke programe.

U strategiji odjeljenja za prevenciju kroz program primarne prevencije cilj je uključiti što veći broj adolescenata i mladih sa ciljem sprječavanja upotrebe "prve droge". Pravilan odgoj, afirmacija znanja su najzreliji oblici prevencije narkomanije i svih oblika ovisnosti. Stalnom provedbom organiziranih primarno-preventivnih odgojno-obrazovnih programa moguće je velik dio još zdrave populacije djece i mladih zaštititi i odvratiti od započinjanja uzimanja sredstava ovisnosti. Gdje god se nalazila djeca i mladež, neko mora biti odgovoran kako za njihovu izloženost ponudi droge, isto tako i javno zdravstveni sistem mora prepoznati svoje mjesto i ulogu upravo tamo gdje mladi žive i provode svoje vrijeme (od obitelji, škole do ulice), moraju imati razrađenu tehnologiju suočavanja sa problemom ovisnosti te svojim programima učiniti smanjenje potražnje psihoaktivnih sredstava i drugim sredstvima nehemijskih ovisnosti. U tom kontekstu i Zavod za bolesti ovisnosti prepoznaje svoju ulogu i definira strategiju.

Cilj aktivnosti Zavoda u oblasti primarne prevencije je spriječiti ili smanjiti potrebu za uzimanjem droga, dok smanjenje dostupnosti rade organi MUP-a, sudovi itd. Preventivni programi Zavoda su usmjereni prema slijedećim ciljanim sredinama: kanton i općine, sistem obrazovanja, sistem sportskih udruženja, sistem vjerskih zajednica, studenti, i opća populacija. Vrste programa su: opća edukacija, edukacija edukatora, razvoj zdravih životnih stilova mladih, poticanje sportskih aktivnosti i omasovljavanja sporta, izrade edukativnih resursa (dokumentarni filmovi, brošure, itd.), izdavačka djelatnost, kampanje, veb-informisanje, medijske aktivnosti, naučna djelatnost, preventivna politika, savjetovalište i antidroga telefon.

Tim Odjeljenja za prevenciju čine diplomirani psiholog i pedagog-psiholog, dio radnog vremena neuropsihijatar. Po ukazanim potrebama za realizaciju programa prevencije se povremeno prima psiholog-pedagog na određeno vrijeme. U izvještajnom periodu su članovi

Odjeljenja radili i u Službi za ambulantni i stacionarni tretman i Odjeljenju za rehabilitaciju i resocijalizaciju. Također, dva do četiri puta sedmično dežuraju u Savjetovalištu Zavoda, u poslijepodnevnim terminima. Pored toga članica Odjeljenja je radila za Odjeljenje rehabilitacije na uspostavi Kluba liječenih alkoholičara, a drugi član u radu Predhospitalne grupe u Zavodu. Prostorni kapaciteti za rad tima Odjeljenja za prevenciju su krajnje neadekvatni, dijele prostor, (jedne prostorije od 10m²), sa pravnicom. U tom prostoru radi i do pet osoba. Tokom juna mjeseca Odjeljenje je imalo studenticu na stručnom usavršavanju. Kolegica studira u Abu Dabiju i tokom ljetnog raspusta ima obavezu jednomjesečne edukacije u ustanovama poput Zavoda. Također, u Odjeljenju jedna kolegica obavlja svoj pripravnčki staž.

Cilj Odjeljenja je da raznim metodama informacija bude dostupna većini stanovnika kantona. Obzirom na provedene aktivnosti Odjeljenje je bilo prisutno u cijeloj Bosni i Hercegovini ali i inostranstvu. Posebno je vrijedna činjenica da je član Odjeljenja predstavljao Zavod i ministarstva Federacije BiH i Vijeća ministara na evropskom okupljanju stručnjaka za istraživanje u oblasti ovisnosti u Lisabonu. Broj osoba koje su direktno dobile neki vide edukacije u prethodnoj godini je iznosio 3800, dok je broj indirektnih osoba visok. Pretpostavljamo da se samo u okviru edukacije članova Vijeća učenika radi o više od 10000 učenika. Potom su tu tri istraživanja, elektronski servisi, Bilten, plakati, radio i TV nastupi...

II 2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina

Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa inistarstvom za obrazovanje, Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se od 2006. godina. U izvještajnom periodu je obavljeno niz edukacija sa učenicima, a kroz projekat „*Prevencija bolesti ovisnosti kod učenika uzrasne populacije od 13 – 18 godina*“. U izvještajnom periodu su realizovane 46 radionice u 21 školi i to: Ekonomska škola Zenica, Međunarodna srednja škola Zenica, OŠ Mak Dizdar Zenica, OŠ Aleksa Šantić Zenica, Gimnazija KŠC Zenica, OŠ KŠC Zenica, OŠ Hamdija Kreševljaković Kakanj, Prva gimnazija Zenica, OŠ Mula Mustafa Bašeskija Kakanj, Mještovita srednja škola Zenica, Srednja tehnička škola Kakanj, Industrijska škola Zenica, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica, OŠ „Meša Selimović“ Zenica, OŠ „Hamdija Kreševljaković“ Kakanj, MSŠ „Hazim Šabanović“ Visoko, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica, Mješovita srednja škola Mladost Zenica, Tehnička škola Zenica i OŠ „Mak Dizdar“ Zenica.

Tabela broj 3. Pregled realizovanih radionica sa učenicima u 2017./2019. godini

Vrsta usluge	2017	2018	2019
--------------	------	------	------

Broj radionica	36	48	46
Ukupno učesnika	1080	1400	1360
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	1080	1400	1360

U toku 2019. godine posjećeno je 46 škola i u radionice uključeno preko 1360 učenika. U odnosu na prethodnu godinu realizovano je 2 radionice manje (prethodne godine je posjećeno 48 škola).

II 3. Edukacija Vijeća učenika – vršnjačka edukacija

Projekat se provodi više do šest godina u kontinuitetu. Projekat „*Prevencija bolesti ovisnosti kroz vršnjačku edukaciju*“ realizovan je tokom prvih šest mjeseci u 17 škola, a u općinama Visoko, Kakanj i gradu Zenica. U ovu edukaciju je uključeno 510 članova Vijeća učenika (Isti program je proveden u istom periodu 2018. godine u 17 škola u kantonu i sa 360 članova Vijeća). U drugoj polovini godine se realiziralo 12 radionica sa približno 300 učenika. Osnovna ideja projekta je da će članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu replicirati u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Ovim projektom je broj indirektno educiranih učenika velik i obuhvata oko 300 školskih odjeljenja (do ukupnog broja indirektno educiranih učenika može se doći tako da se broj odjeljenja pomnoži sa prosječnim brojem učenika u razredu: $300 \times 20 = 6.000$). Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Projekat se prema planu implementira u svim općinama Zeničko-dobojskog kantona.

Slijedeće škole su bile uključene u edukaciju: OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ - Visoko, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ - Visoko, OŠ „Skender Kulenović“ - Dobrinja, Gimnazija - Visoko, Srednja Mješovita – Visoko, „Miroslav Krleža“ - Zenica, Franjevačka Gimnazija - Visoko, Medresa Visoko, Brizniku (Kakanj), OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ - Kakanj, OŠ „Hamdija Kreševljaković“ Kakanj, Mješovita srednja škola - Kakanj, OŠ „15 april“ - Doboj (Kakanj), OŠ „Omer Mušić“ - Kakanj, OŠ „Ahmed Muradbegović“ - Kakanj, Gimnazija „Mushin Rizvić“ - Kakanj, te SMŠ Kemal Kapetanović - Kakanj.

U toku 2019. godine posjećeno je 29 škola i u radionice uključeno preko preko 800 članova vijeća učenika. U odnosu na prethodnu godinu realizovano je isti broj radionica sa približno istim brojem učenika. Navedeno je komparativno prikazano u sljedećoj tabeli.

Tabela broj 4. Pregled realizovanih radionica sa Vijećem učenika u 2017./2019. godini

Vrsta usluge	2017	2018	2019
Broj radionica	19	27	27
Ukupno učesnika	570	800	810
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	570	800	810

II 6. Edukacija roditelja

Dosadašnja iskustva u radu sa Vijećima roditelja ukazuju na slabu posjećenost. Na žalost

motivacija roditelja za teme iz oblasti ovisnosti je niska. Stoga ove edukacije provodimo na poziv roditelja ili škola. Fokus Zavoda je ka indirektnoj edukaciji putem informativnih i edukativnih printanih materijala. U tom pravcu je nastavljane podjela materijala putem škola kao i u elektronskom formatu putem veb stranice i fejsbuk stranice. U izvještajnom periodu smo imali učešće roditelja tokom edukacije u Novom Gradu i bilo je 29 roditelja, kao i tokom radionice u UG Naša djeca a povodom trke „Zenički cener“ sa učešćem 10 roditelja. Dakle u izvještajnom period bile su dvije radionice sa učešćem 39 roditelja, dok su u toku 2018 godine realizirane dvije radionice sa 60 roditelja.

II 7. Edukacija mladih edukatora Medicinske škole

Ovo je projekat koji je realizovan tokom 2017/2018.godine. Kako su rezultati projekta bili pozitivno ocjenjeni od strane menadžmenta škole pristupilo se njegovoj realizaciji, tj. nastavku i u 2019.godini. Na početku školske godine napisan je projekat, a nakon dobivenog odobrenja od strane Pedagoškog zavoda pristupilo se pripremama a onda i realizaciji aktivnosti.

Prvi dio projekta se odnosio na edukaciju mladih edukatora. Selekciju kandidata je uradila Medicinska škola. U projekat je uključeno 16 učenika. Potom je organizovana edukacija za mlade edukatora tokom koje su dobili osnovna znanja iz oblasti ovisnosti kao i načina vođenja radionice.

Drugi dio projekta se odnosio na pripremu odjeljenja u kojima će mladi edukatora provesti edukaciju. Naime, mladi edukatori su dobili zadatak da u svojoj školi educiraju učenike svih odjeljenja, tako što će dva edukatora posjetiti jedan razred i prenijeti znanja koja su dobili tokom treninga. Svi edukatori su imali priliku da učestvuju u edukaciji.

Treći dio projekta je izrada i podjela sertifikata za učenike. I ova aktivnost je realizovana uz prisustvo predstavnika Ministarstva za obrazovanje, nauku, mlade, kulturu i sport.

U okviru ove aktivnosti uključeno je preko 400 učenika koji su imali edukaciju i 16 mladih edukatora osposobljenih za provođenje daljih aktivnosti u skladu sa planovima Medicinske škole. Mladi edukatori, kao i njihovi vršnjaci, dobili su i promotivni materijal.

Supervizija je bila kontinuirana a provođena je od strane tima Zavoda. Svako edukaciji koju su provodili mladi edukatori prisustvovao je predstavnik Zavoda. U superviziju je uključen i menadžment Medicinske škole. Tokom provođenja ovog projekta primjenjena je i anketa, na početku i kraju projekta. Rezultati su predstavljeni u dijelu izvještaja pod nazivom istraživanja.

II 7.1. Edukacija mladih edukatora Prve gimnazije u Zenici sa akcentom na ovisnosti o internetu

Radi se o novom projektu zasnovanom na iskustvima prethodnog projekta u Medicinskoj školi. Detalji projekta su identični gore opisanom projektu. Fokus projektnih aktivnosti je bio na internetu, duhanu, alkoholu i marihuani a prema zahtjevu menadžmenta ove škole. Menadžment Prve gimnazije je odabrao 16 učenika koji su, kao i u prethodno objašnjenom projektu, prošli edukaciju Zavoda. Nakon provedene edukacije učenici su u skladu sa

planovima menadžmenta realizovali radionice u Prvoj gimnaziji.

Realizovano je 20 radionica sa učešćem više od 600 učenika. Kao i u prethodnom projektu rađena je kontinuirana supervizija provođenja edukacije od strane mladih edukatora.

II 7.2. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu

Značajan broj učenika je posjetio Zavod zbog pisanja seminarskih radova ili projekata u školi. Svaki učenik je pored edukacije dobio i printani materijal. Kroz ovu aktivnost uključen je približno isti broj učenika kao i prethodnih godina, tj. ukupno u godini bude oko 100 posjeta. U izvještajnom periodu je bila i organizovana posjeta učenika Medicinske škole iz Zenice (30 učenika). U izvještajnom periodu je obavljena i edukacija štičenika JU Dom i porodica u Zenici. Učestvovalo je 30 osoba.

II.7.3. Studijska posjeta studenata Filozofskog fakulteta iz Tuzle

Tokom prethodne godine Zavodu je upućen zahtjev za studijskom posjetom studenata Odsjeka psihologije i Odsjeka pedagogije-psihologije. Posjeta je odobrena od strane Naučno-nastavnog vijeća fakulteta i Senata. Posjeta je realizovana tokom marta tekuće godine. Tokom posjete studenti su prvo prisustvovali prezentaciji i predavanju od strane tima Zavoda u sastavu neuropsihijatar, psiholog i pedagog-psiholog. Potom je organizovana posjeta Odjeljenju detoksa i praktičnom upoznavanju sa metodama i tehnikama rada u procesu detoksifikacije ovisnika. Potom su posjetili ambulantu Zavoda sa istim ciljem da steknu uvid u metode i tehnike rada sa ovisnicima u ambulantom programu rada. Ovom stručnom i organizovanom posjetom Zavod je nastavio rad na afirmaciji specifičnog modela rada kojeg primjenjujemo u Zavodu. Osnovna odlika je da stručnjaci Zavoda idu ka pacijentu i nude tretman u matičnom mjestu stanovanja.

II 7.4. Podrška sportskoj manifestaciji „Zenički cener“

Sportske aktivnosti su izvrsna prilika za provođenje preventivnih aktivnosti. Kroz masovnost učesnika i posjetilaca lakše se prenosi preventivna poruka. Samu poruku prenose sportski radnici. U tom pravcu je ostvarena saradnja sa UG Vedro koje je organizovalo trku Zenički cener. Trka je međunarodnog karaktera. U okviru ove manifestacije logo Zavoda je postavljen na četiri plakata, u kratkom videu napravljenom od strane organizatora i tokom brojnih aktivnosti udruženja. Sve aktivnosti su predstavljene i putem medija. Posebno je za članove organizacionog tima organizovana radionica sa temom Samopoštovanje i ovisnost. Učestvovalo je 22 volontera a sama radionica je organizovana u prostorijama UG Naša djeca. U trci je učestvovalo 536 osoba, 200 mališana i brojni posjetioci.

II 7.6. Podrška izgradnji sistema prevencije u Novom Gradu/Bosanskom Novom

Tokom aprila tim Zavoda je bio u četvrtoj dvodnevnoj posjeti Novom Gradu/Bosanskom Novom. Naime, na poziv predsjedavajućeg SO Novi Grad Zavod provodi mjere edukacije

stručnjaka na provođenju preventivnih aktivnosti na području nekoliko općina i pokazno provodi edukaciju sa učenicima. Na taj način stručnjaci dobiju i teorijska i praktična znanja. Pored toga dobiju i printane materijale Zavoda. Treći segment rada sa ovom općinom je vezan za medije. Tako je i ovaj put tim bio na lokalnom radiu i u jednosatnoj emisiji ponudio informacije u vezi prevencije, tretmana i rehabilitacije ovisnosti. Tim Zavoda su činili neuropsihijatar, dva socijalna radnika i psiholog.

Ovom edukacijom su obuhvaćeni razni profilučenika, a bili su prisutni pedagozi, socijalni radnici, psiholozi, medicinari, roditelja i učenika. Jednosedni seminar je obuhvatio teme alkoholizma, neurobiologija ovisnosti, ekonomske aspekte zloupotrebe supstanci, socijalne aspekte ovisnosti, te značaj prevencije u ovoj sociomedicinskoj patologiji.

II 7.7. Edukacija izviđača

U izvještajnom periodu su obavljene sve pripreme za novi ciklus preventivnih aktivnosti sa izviđačima u kampu Boračko jezero. Kontaktirani su predstavnici Saveza izviđača grada Zenice, dobivene su saglasnosti, dogovorene su teme i termini dolazaka. Realizacija ovih aktivnosti je bila tokom jula i avgusta. Kao i prethodnih godina učestvovalo je oko 200 izviđača u četiri smjene, podržani su tokom međunarodnih aktivnosti u samom kampu posjetom tri člana Zavoda.

II 7.8. Edukacija radnika

U izvještajnom periodu Odjeljenje je učestvovalo u treningu sa nazivom „*Radno mjesto bez alkohola*“. Organizaciju ovih projektnih aktivnosti je pripremilo Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju. Bilo je pet radionica sa prosječnim učešćem 15 radnika. Dakle, ukupno 75 učesnika.

Također je provedena i edukacija uposlenika JU Dom i porodica (dvije edukacije). Učestovavlo je 30 uposleniak.

II 7.9. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta

a) veb-stranica: www.zedo-ovisnost.ba

Veb-stranica se ciljano koristi za informisanje i edukaciju. Svi propagandni materijali, obavještenja, informacije pohranjeni su na stranici i dostupni zainteresovanim pojedincima i ustanovama. Materijale koriste razni profili stručnjaka, a služe i za pripreme nastave u školama, vjerskih predavanja, predavanja koje organizuje policija, centri za socijalni rad i slično.

b) Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/>

Cilj je da pomoću novih medija i novog načina komuniciranja lakše i brže dopremo do mlađe populacije i ponudimo preventivne programe. Na profilu i stranici su ponuđeni obimni pisani materijali Zavoda. Sedmično je u prosjeku bilo oko 1.000 doseg. Putem ove stranice posjetioci postavljaju pitanja koje administratori usmjeravaju ka

određenom profilu stručnjaka, a potom se odgovor dostavlja posjetiocu. Posjetioci stranice su već godinama u većini žene kojih je 61%. Imamo posjetioce iz Bosne i Hercegovine, SAD, Srbije, Makedonije, Hrvatske, Švicarske, Njemačke, Crne Gore, Austrije, Italije, Turske, Slovenije, Kuvajta, Palestine, Australije, Afganistana, Češke Republike i Kosova.

c) Youtube kanal: <https://www.youtube.com/user/zedoovisnost>

Obzirom da Zavod usmjerava značajne aktivnosti i na izradu video materijala otvoren je kanal na stranici youtube na kojem se mogu naći i pregledati ti materijali. Kanal je povezan sa veb stranicom.

a) Wikipedia:

http://bs.wikipedia.org/wiki/Zavod_za_bolesti_ovisnosti_Zeni%C4%8Dko-dobojskog_kantona

Kako bi usluge i aktivnosti Zavoda bile dodatno prepoznate i tako povećali svijest većeg broja osoba o važnosti rane prevencije Zavod je postavio informaciju i na popularnoj elektronskoj enciklopediji Wikipedija.

e) Googlemaps

I ova aktivnost je pokrenuta kako bi Zavod bio dodatno vidljiv i dostupan a u pravcu rane prevencije. Sada se Zavod može locirati preko ove internet usluge.

II 7.10. Stručni skupovi

Članovi odjeljenja su bili na Šestom kongresu psihologa Bosne i Hercegovine u Banja Luci s međunarodnim sudjelovanjem održan od 11.-13. aprila 2019.godine. Na kongresu je predstavljeno istraživanje koje je realizovalo Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju i u kojem je učestvovala članica Odjeljenja pod nazivom „Psihološki faktori igranja igara na sreću među učenicima „Mješovite srednje škole“ u Zenici“.

Također je ostvareno učešće na svečanom zaključenju projekta Zdravi gradovi. Projekat je provođen u gradu Zenici. Učestvovalo je niz udruženja i javnih ustanova, kao i gradska administracija. Član Odjeljenja je dobio certifikat od XY asocijacije, nosioca projekta.

Ostvareno je i učešće na Naučno-stručnoj konferenciji "Mogućnosti Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u prevenciji ovisnosti o kockanju", te pisanje i slanje rada „Rasprostranjenost igranja igara na sreću među srednjoškolcima i značaj religioznosti kao faktora prevencije“ za Zbornik radova sa Konferencije.

Tri člana Odjeljenja je bila na trodnevnoj edukaciji iz prevencije, tretmana i oporavka ovisnika o patološkom kockanju u Zagrebu.

Prisustvo i edukaciji održanoj u novembru 2019. godine u Hotelu Zenica, u organizaciji Zavoda uz saglasnost Ljekarske komore uz cjelodnevnu aktivnost kroz teorijski dio edukacije, radionica i vorkšop diskusije sa istaknutim profesorom sa Zagrebačkog sveučilišta i osnivača Klubova liječenih kockara (KLOK) prof.dr. Zorana Zoričića.

II 7.11. Edukacija studenata

U izvještajnom periodu je organizovano predavanje za studente sa IPF, sa Filozofskog fakulteta u Zenici kao i Medicinskog fakulteta u Zenici. U izvještajnom periodu je uključeno preko 100 studenata. Studenti Zdravstvenog fakulteta dio edukacije ostvaruju kroz edukacijske programe Zavoda, koji je uključen u nastavno naučnu bazu fakulteta.

II 7. 12. Učešće na susretu eksperata iz oblasti istraživanja ovisnosti među općom populacijom

U organizaciji Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva sigurnosti BiH i JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona član Zavoda je prisustvovao godišnjem susretu eksperata iz oblasti istraživanja ovisnosti među općom populacijom održanom u Lisabonu. Susret je trajao dva dana i to 28. i 29.05.2019.godine. Bosna i Hercegovina je tokom 2018/2019.godine uradila svoj prvi General People Survey koji je i predstavljen tokom susreta. Istraživanje "Zloupotreba supstanci među općom populacijom u Bosni i Hercegovini" je uradila agencija Ipsos Public Affairs a finansirano je od strane EMCDDA čije je sjedište u Lisabonu. To je krovna organizacije EU u oblasti ovisnosti (Evropski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama). Osnovni rezultati istraživanja u Bosni i Hercegovini su: *Istraživanjem je obuhvaćeno 5000 ispitanika. Prevalenca korištenja cigareta u godini istraživanja je 35,2%, a više je muških korisnika. Za alkohol je utvrđeno da 36,7% ispitanika koristi isti u prethodnoj godini. Za isti period prevalenca korištenja lijekova u nemedicinske svrhe je za benzodiazepam 7,7%, opioide 1,4% i stimulanse 0,1%. prevalenca korištenja kanabisa u prethodnih 12 mjeseci je 1,1%, a potom za amfetamin 0,4%, ekstazi i kokain 0,1%. Nove supstance je u istom periodu koristilo 0,1% ispitanika (to su biljke sa efektom droge, prašci, kristali, tablete, tečnosti i slično). Skoro jedna četvrtina ispitanika smatra da bi im bilo veoma jednostavno ili jednostavno nabaviti kanabis u roku 24h za sebe lično.*

Generalna ocjena je da imamo nisku prevalencu korištenja ilegalnih droga u odnosu na zemlje EU kao i zemlje u okruženju. Svakako da to traži nastavak preventivnih aktivnosti. Poziv od nadležnih ministarstava da predstavnik Zavoda prezentuje ove rezultate sugerije da su ista upoznata sa kontinuiranim preventivnim aktivnostima Zavoda i da ih pozitivno ocjenjuju.

II 7.13 Promotivne i izdavačke aktivnosti

Časopis Bilten

Pripremljeni su, dizajnirani i štampani dva broja glasila Bilten, broj 23 i 24. Obrađeno je 20 tema. Predstavljena su dva istraživanja. Bilten ja pisan na 20 i 24 stranica. Ovo je 14 godina kako časopis izlazi. Bilten ima i svoj ISSN broj. Distribuirao se u 150 različitih institucija, a dostupan je i u elektronskoj formi. Također obavezni primjerci se dostavljaju Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH. Štampa se u tiražu od 420 komada.

Plakati, hemijske olovke, baloni

Nabavljeno je 500 balona za podjelu prilikom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv droga, kao i 600 hemijskih olovaka.

Naučni radovi

U okviru preventivnih aktivnosti je prepoznat i značaj uključenja naučne zajednice i stručnjaka. U tom pravcu pripremljena su i dva radra upućena ka Uredničkom odboru Biltena ljekarske komore: „Rasprostranjenost igara na sreću među srednjoškolcima“ i „Uticaj porodice i društva na upotrebu interneta i ovisnosti o internetu među učenicima srednjih škola na području ZDK“. U zborniku radova IPF je naš rad „Rasprostranjenost igranja igara na sreću među srednjoškolcima i značaj religioznosti kao faktora prevencije“. Na šestom kongresu psihologa Bosne i Hercegovine u Banja Luci prezentovan je istraživački rad „Psihološki faktori igranja igara na sreću među učenicima „Mješovite srednje škole“ u Zenici“.

II 7.14. Istraživanja

U izvještajnom periodu su realizovana dva istraživanja i ostvareno učešće u istraživanju drugog odjeljenja u Zavodu.

a) Projekat: Istraživanje rasprostranjenosti igara na sreću i igara među učenicima među učenicima završnih razreda srednjih škola

Istraživanje je provedeno u proljeće 2019. godine a nakon dobivene saglasnosti od strane Pedagoškog zavoda. Nakon dobivene saglasnosti za implementaciju Projekta od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (Pedagoški Zavod Zenica) uspostavljen je kontakt sa izabranim školama. Potom je slijedio proces izrade formulara za dobivanje saglasnosti roditelja učenika. Nakon toga se pristupilo samom istraživanju, prikupljanju upitnika, izradi baze u SPSS, unosu podataka, analizi i pisanju izvještaja.

U istraživanju su učestvovali završni razredi srednjih škola u Zenici, Kaknju i Tešnju i to: Kakanj: Srednja tehnička škola „Kemal Kapetanović“, Tešanj: Srednja tehnička škola Tešanj, Zenica: Prva gimnazija u Zenici i Medicinska škola. Ukupno 504 učenika.

Istraživanje je zasnovano na kriterijuma koje su predloženi u novoj Međunarodnoj klasifikaciji bolesti a koja će uskoro biti u zvaničnom sistemu Bosne i Hercegovine.

Osnovni rezultati su:

- 33% učenika igra neku igru na sreću,
- Od onih koji potvrđuju da kockaju 15,4% ih praktikuje jednu vrstu, 6,7% dvije vrste, 4% tri vrste, itd
- u ispitivanom uzorku 15,7% učenika se kladi u kladionicima, 6,2% igra loto, 10,7% tv bingo, 10,7% srećke, strugalice i slično, 5,2% se kocka na automatima, 6,7% se karta u novac, 6,5% se kocka onlajn, 19,6% igra igre na sreću ali bez novca,
- 16% učenika kaže da ima krivnju zbog izgubljenog novca, a 10,1% kaže da ponekad ima krivnju,
- Izostajanje od aktivnosti zbog kocke (npr. treninga, izlazaka, škole i sl.) potvrđuje 5,9% učenika, a 3,8% učenika kaže da je ponekad izostajalo od nekih aktivnosti,
- Loši osjećaji zbog kockanja javljaju se kod 13,8% učenika, a povremeno kod 9,2% učenika,
- Svaki peti učenik potvrđuje kako je imalo prigovore od prijatelja ili drugih važnih osoba zato što je kockao,

- Određen broj učenika potvrđuje i pojavu dugova (5,7%) a povremeno dugovanje kod 1,1%,
- Gubitak kontrole nad vremenom provedenim pri kockanju potvrđuje 17,8%, a 4% učenika kaže da povremeno igra dulje od planiranog,
- Učenici potvrđuju i pojavu posuđivanja novca od prijatelja u 8,5% slučajeva, a ponekad u 0,7%,
- Kada je u pitanju vrijeme početka kladjenja najviše odgovora je u periodu od 16. do 18. godine i to 57,1%.
- Tek 13,1% učenika negira igranje raznih igara, a 61,8% učenika redovno i 24,8% učenika povremeno. Najviše igraju na mobilnom telefonu, a potom računar, laptopu, tabletu i sl.,
- Loša osjećanja zbog igranja igara imalo je 13,4% učenika, a 17% ponekad. Visok je procenat propuštanja obaveza zbog igranja i to u 30,9% slučajeva, a ponekad u 16,6% slučajeva. Više od pola učenika potvrđuje da je igralo dulje od planirano, odnosno 58,8% a da to ponekad radi potvrđuje 10% učenika. Da su imali prigovore od prijatelja ili bližnjih osoba zbog vremena provedenog na igrama potvrđuje 32,5% učenika i da su imali povremene prigovore 13,9% učenika.

Istraživanje upućuje na potrebnu sistematskog pristupa pomoći učenicima i odraslima koji imaju probleme bilo sa kockanjem, bilo sa igranjem igara. U tom pravce preporučuje se formiranje specijaliziranog odjeljenja.

b) Anketa među učenicima Medicinske škole

U okviru projekta Edukacija mladih edukatora primjenjena je i anketa. Pripremljen je i primjenjen kratki upitnik na početku i po završetku edukacija sa svim učenicima na nivou škole. Upitnik se odnosio na konzumiranje duhana i alkohola među učenicima i njihovim prijateljima kao i na važnost edukacija iz oblasti ovisnosti. Cilj je bio ustanoviti koliko su i da li su stavovi učenika promijenjeni nakon edukacija.

Osnovni rezultati su:

Na pitanje „Da li ste u posljednja tri mjeseca konzumirali cigarete?“ anketiranjem prije edukacija dobili smo podatak da je 36,0% učenika konzumiralo cigarete, a anketiranjem nakon edukacija taj postotak je iznosio 33,5%.

Na pitanje „Da li ste u posljednja tri mjeseca konzumirali alkohol?“ na prvom anketiranju (prije edukacija) potvrdno je odgovorilo 33,9% učenika, dok je na drugom anketiranju, nakon edukacija, taj postotak iznosio 23,3%.

Kod pitanja „Smatrate li da konzumiranje cigareta nosi sa sobom određene rizike?“ na prvom anketiranju 91,4% ispitanika je dalo potvrdan odgovor, dok je na drugom anketiranju njih 88,2% dalo potvrdan odgovor.

Na pitanje „Smatrate li da konzumiranje alkohola nosi sa sobom određene rizike?“ na prvom anketiranju 93,0% ispitanika je odgovorilo potvrdno, dok je na drugom anketiranju 89,9% učenika odgovorilo potvrdno.

Na pitanje „Smatrate li da su edukacije iz oblasti ovisnosti (cigarete, alkohol, droge) potrebne učenicima?“ na prvom anketiranju 85,5% učenika je odgovorilo potvrdno, a na drugom

anketiranju je potvrdno odgovorilo 83,9% učenika.

c) Istraživanje „Rasprostranjenosti igranja igara na sreću“

Sprovedeno je u novembru mjesecu. Istraživanjem je obuhvaćeno 1534 učenika. Rađeno je u Kaknju i Zenici, među učenicima prvih i trećih razreda u slijedećim školama: Prva gimnazija u Zenici, Druga gimnazija Zenica, KŠC „Sveti pavao“ Opća gimnazija Zenica, Ekonomska škola Zenica, Tehnička škola Zenica, Mješovita srednja industrijska škola u Zenici, Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, Mješovita srednja škola Zenica, Medicinska škola Zenica, Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kaknj, Srednja tehnička škola „Kemal Kapetanović“ Kakanj i Mješovita srednja škola Kakanj. Rezultati se obrađuju u statističkom paketu SPSS i biće predstavljeni u narednom izvještajnom periodu.

d) Istraživanje „Epidemiološka studija hemijskih sredstava ovisnosti među učenicima drugih razreda srednjih škola“

Istraživanje je provedeno u novembru i decembru tekuće godine. Obuhvaćeno oko 1200 ispitanika. U toku je proces unosa u pripremljenu spss bazu. Rezultati će biti predstavljeni u narednom izvještajnom periodu.

e) Istraživanje „Epidemiološka studija ne-hemijskih sredstava ovisnosti među učenicima drugih razreda srednjih škola“

Istraživanje je provedeno u novembru i decembru tekuće godine. Obuhvaćeno oko 1200 ispitanika. U toku je proces unosa u pripremljenu spss bazu. Rezultati će biti predstavljeni u narednom izvještajnom periodu.

II 7.15. Saradnja sa medijima

Zavod veliku pažnju posvjećuje medijima jer predstavljaju vrstan put za prevenciju. Kontakti i saradnja sa medijima se održava u nivou proteklih godina. U tom kontekstu je ostvarena aktivna saradnja sa , RTV Federacije, RTV Zenica, TV Kakanj, NIP Naša riječ i Superinfo. Između ostalog Dnevni avaz je koristio rezultate istraživanja Zavoda o upotrebi interneta. Također, je ostvareno gostovanje na Radio Active sa temom Anksioznost kod mladih i utjecaj na ovisnosti. Također i na radio Novi grad. Naša Riječ je objavila više od 12 tekstova, a o obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv droga izvijestili su skori svi mediji.

II 7.16. Kampanje

a) Kampanja povodom Međunarodnog dana borbe protiv droga 26.06.

Tokom mjeseca juna se kontinuirano obilježava Međunarodni dan borbe protiv droga. Ustanovljen je u Vijeću UN 1987. godine. U Zeničko-dobojskom kantonu se radno obilježava od 2006. godine. Tokom ovogodišnjeg obilježavanja realizovano je niz aktivnosti. Posjećene su sve općine/grad Zeničko-dobojskog kantona, dakle bilo je 12 terenskih jednodnevnih posjeta sa *nekoliko hiljada kontakata sa građanima*. Tom prilikom je vršena podjela promotivnog materijala sa akcentom na primarnu prevenciju. Sve aktivnosti su bile praćene od strane medija. Centralna

manifestacija je upriličena u Zenici, a punkt je postavljen na Kamberovića polju.

b) Svjetski dan borbe protiv alkoholizma – 01.04.

Ova aktivnost je obilježena putem elektronskih i printanih medija, kao i predavanjima u školama.

c) Svjetski dan nepušenja – 31.05.

Aktivnost je obilježena predavanjima u školama, te putema elektronskih i printanih medija.

2.1.21. Saradnja sa udruženjima

- a)** Posebna saradnja je ostvarena sa UG Naša djeca i UG Input. Aktivnosti su bile kontinuirane u pravcu pružanja savjetodavnih informacija.
- b)** Saradnja sa UG „Sport Media“ je kontinuirana.
- c)** Sa Sportskim savezom Zeničko-dobojskog kantona je uspostavljena aktivna saradnja u pravcu organizacije niza aktivnosti na prevenciji ovisnosti.
- d)** Sa NVO Mreža koja okuplja 12 udruženja iz više zemalja Balkana je uspostavljena aktivna saradnja,
- e)** Sa Savezom izviđača grada Zenice saradnja je višegodišnja,
- f)** Također je nastavljena saradnja sa Mrežom mladih u vezi politika alkohola (APYN),
- g)** Saradnja postoji i sa UG Vedro koje je organizovalo trku Zenički cener,
- h)** Ove godine aktivniju saradnju imamo sa Ragbi klubom Zenica kojima smo dali podršku za projekat iz oblasti prevencije ovisnosti,
- i)** Također aktivnu saradnju imamo sa SOS Dječja sela,
- j)** Potom sa OFK ZSK,
- k)** Kao i stonoteniskim klubom Mladost,
- l)** Kao i sa NVO Account, Antikorupcijska mreža BIH,
- m)** Podržali smo i film Nevidljivi dio nas koje je producirala ekipa Naše djece. Pored informacija koje smo dali, psiholog Odjeljenja je prisustvova i svečanoj projekciji filma i odgovarao na pitanja učesnika. Film je vezan za promociju mentalnog zdravlja.

II 7.17. Rad Savjetovališta

Savjetovalište radi kontinuirano. Termini su svake sedmice utorkom i četvrtkom od 15:00h do 17:00h. Svi članovi Zavoda učestvuju u radu Savjetovališta. Primjenjuje se model individualnog rada.

II 7.18. Preventivna politika

Zavod svoje preventivne programe bazira na dokumentima:

a) Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018.-2023.

b) Strategija omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2018.-2022. godine, te

c) Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

U skladu sa postojećim dokumentima kao i iskustvima Zavoda urađena je Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. U Strategiji su postavljeni ciljevi, načela i napravljen je osvrt na dosadašnje stanje rasprostranjenosti ovisnosti među mladima i općoj populaciji. Kroz Strategiju su definisane mjere univerzalne prevencije koje provodi Zavod: obim i doseg istraživačkih aktivnosti, edukacija učenika, roditelja i edukatora, rad sa općom populacijom kao i izrada preventivnih materijala. Također, je postavljeno osnov za razvoj mreže za prevenciju ovisnosti na lokalnom i kantonalnom nivou.

II 7.19. Mjere antikorupcije

Od 36 mjera predviđenih Operativnim planom Zavoda završene su sve koje nisu vezane za donošenje zakonskih akata (nakon što takvi zakoni budu usvojeni i te mjere će Zavod implementirati). Najobimniji posao je svakako izrada Plana integriteta. Nakon dobijene saglasnosti isti je usvojen i u Zavodu, a imenovan je i koordinator integriteta. Plan integriteta ima 85 stranica i uključuje procese identifikacije rizičnih procesa, analizu rizičnih procesa, faktore rizika kao i prijedloga mjera za unapređenje integriteta institucije. Također je uključen i Plan za upravljanje rizicima. U izvještajnom periodu koordinator za mjere antikorupcije je bio prisutan na pet seminara i više sastanaka u Ministarstvu pravde, kao i telefonskih konsultacija. U narednom periodu će biti instaliran pano sa objašnjenjem šta je korupcija i kako je prijaviti kao i kutija za prijavu korupcije. Krajem godine dobivena je i saglasnost za poslani Pravilnik o prevenciji korupcije. Isti će nakon izmjene u jednom članu biti usvojene u 2020.godini. Također u planu je i Pravilnik o disciplinskim mjerama kao i izrada podstranice na veb stranici Zavoda. U izvještajnom periodu je u potpunosti primjenjena online aplikacija za elektronsko izvještavanje PM Monitoring. Sve aktivnosti su unesene u aplikaciju. Tokom svečane prezentacije izvještaja Tima Vlade ZDK Zavod je predstavljen kao primjer dobre prakse u Zeničko-dobojskom kantonu jer su sve obaveze predviđene Akcionim planom Zeničko-dobojskog kantona ispunjene. Tokom avgusta mjeseca analizirano je provođenje Plana integriteta u Zavodu i napisan izvještaj koji je upućen Timu Vlade za borbu protiv korupcije. Planom integriteta bilo je u tom periodu predviđeno provođenje 15 mjera koje se po svojoj prirodi provode kontinuirano.

II 7.20. Komisije

Komisija za prigovore pacijenata

Član Odjeljenja je predsjednik Komisije za prigovore pacijenata. U izvještajnom periodu je usvojen novi Pravilnik o radu Komisije. U holu Zavoda se nalazi kutija za prigovore i pohvale. Kutija se svakodnevno provjerava. U izvještajnom periodu je bio jedan podnesak. Komisija

prijedloge dostavlja direktoru.

Predhospitalna grupa

Predhospitalna grupa je namjenjena za pripremu pacijenata za odlazak i terapijske procedure u Odjeljenju Detoksa. Tokom avgusta i septembra je izrađen Pravilnik o radu ove grupe. Grupa primjenjuje individualne i grupne metode rada, a u skladu sa potrebama pacijenata za odlazak u Detoks. Članovi grupe su utorkom dostupni pacijentima.

II 7.21. Turnir: IV turnir za mlade Zenica 2019

I ova aktivnost je usmjerena ka mladima i sportskim radnicima. Tokom januara je realizovana a učestvovalo je preko 1500 mladih fudbalera. Turnir je imao međunarodni karakter. Za volontere je štampana majica sa promotivnom porukom. Obzirom da su volonteri ili stalno prisutni vjerujemo da je svaki učesnik turnira, bilo sportista, bilo sportski radnici, bilo posjetioči, istu vidjelo. Također, je tokom turnira bio postavljen i punkt sa promotivnim materijalima Zavoda. Podijeljeno je značajno materijala u vidu afiša, plakata, informacionih letaka, časopisa, itd. Također, je bila organizovana i radionica za učenike srednjih škola, sa učešćem preko 30 učenika. OFK ZSK je organizator turnira i dodijelio je zahvalnicu Zavodu. Turnir je realizovan u januaru.

II 7.22. Turnir: Dvadesetšesto pojedinačno prvenstvo BiH u stolnom tenisu za seniore/seniorke

U saradnji sa stonoteniskim klubom Mladost iz Zenice Zavod je učestvovao i na ovom turniru. Kao i kod prethodnog turnira postavljen je štand sa promotivnim materijalima a stručnjaci Odjeljenja su bili kontinuirano na turniru i komunicirali sa učesnicima sa ciljem prenošenja promotivne poruke. Posjeta na turniru je bila zadovoljavajuća. Procjenjujemo da je ovom aktivnošću obuhvaćeno oko 500 osoba. Organizovana je i radionica za učenike. Prisutno 35 učenika. Turnir je trajao dva dana. Kao i prethodni turnir i ovaj je organizovan tokom vikenda.

U okviru ovog projekta, a koji predstavlja nastavak saradnja sa OFK ZSK, realizovane su edukacije kojima je obuhvaćeno 120 mladih sportista, trenera i osoblja kluba. Za seniore kluba Zavod je štampao majice na kojima se nalazi preventivna poruka. Cilj je da seniore majice nose tokom turnira i zvaničnih utakmica čime se senzibilizira veći broj osoba. Rad je realizovan kroz formu radionica (ukupno pet). Saradnja sa ovim klubom će biti nastavljena i naredne godine tokom organizacije turnira (okuplja veći broj klubova, mladih, trenera i roditelja).

II.7.24. Projekat „Play Clean – Play good (Keep Rugby Clean)“

U saradnji sa ragbi klubom Čelik Zenica realizovan je projekat „Play Clean – Play good (Keep Rugby Clean)“. Zavod je prihvatio poziv kluba i u okviru projekta realizovane su dvije radionice u kojima su bile uključene sve selekcije kluba. Učestvovalo je 60 sportista i stručnog osoblja. Radionice su realizovane na mjestima gdje klub organizuje trening.

II.7.25. Projekat „Biti ovisnik znači izgubiti smisao za život“

U drugoj polovini godine Zavod je organizovao konkurs za radove učenika sa temom „Biti ovisnik znači izgubiti smisao za život“ a na području Zeničko-dobojskog kantona. Konkurs je objavljen u javnim glasilima ali je i elektronski dostavljen svim školama, kao i JU Dom i porodica i Učenički dom. Učenici su mogli dostaviti radove u formi pjesme, priče, slike, videa i sl. Na konkursu je učestvovalo 105 učenika sa 107 radova, a iz 19 osnovnih i srednjih škola: JU OŠ „Maglaj“ – Maglaj (9), JU „Druga osnovna škola“ Zavidovići – Zavidovići (9), JU OŠ „Rešad Kadić“ Tešanj – Tešanj (15), JU OŠ „21 mart“ Matuzići Doboju (2), JU Srednja mješovita škola „Mladost“ – Zenica (5), JU Druga gimnazija Zenica (7), JU Gimnazija „Rizah Odžević“ Zavidovići (1), JU OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica (14), JU OŠ „Safet beg Bašagić“ Breza (1), JU OŠ „Čamil Sijerić „Nemila“ – Zenica (3), JU Franjevačka klasična gimnazija – Visoko (8), JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica (1), JU Gimnazija „Edhem Mulabdić“ Maglaj (2), JU OŠ „Kovači“ Zavidovići (4), JU OŠ „Safet beg Bašagić“ Visoko (10), JU Srednja tehnička škola Zenica (3), JU Prva Gimnazija Zenica (7), JU Mješovita srednja škola Maglaj (5) i JU Gimnazija MŠS Stjepana Radića Usora (1). Formirana je petočlana komisija za ocjenu pristiglih radova. Prvo su članovi Komisije zasebno pregledali svaki prispjeli rad i dali ocjenu za rad. Ocjena je bila u rasponu od 1 do 5. Potom je urađen spisak učesnika konkursa i na osnovu dobivenih ocjena izvršeno rangiranje radova. Potom je Komisija kroz dodatne konsultacije izabrala tri najbolja rada. Kako je bilo dosta dobrih radova direktoru je predloženo da se nagrade još dva rada što je i prihvaćeno. Prva tri nagrađena su dobili i novčanu nagradu. Svim učenicima i svim školama je štampana zahvalnica za učešće. Dodjela nagrada je bila javna i u prostorijama Zavoda.

II.7.26. Trening uposlenika terapijske zajednice CROPS Smoluća

Sa TZ CROPS Zavod ima dugogodišnju saradnju. Ove godine je menadžment TZ CROPS poslao zahtjev za treningom njihovog osoblja. Po odobrenju direktora član Odjeljenja je realizovao jednodnevni seminar u Smolućoj. Prisutno 11 osoba.

II.7.27. Saradnja u Zavodu

Članovi Odjeljenja su u okviru aktivnosti AKAZ-a učestvovali u radi niza komisija. Zbog potreba interne preraspodjele članovi Odjeljenja su učestvovali u radu Odjeljenja Detoksa i ambulate (tokom cijele godine).

III SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN

III 1. Odjeljenje za ambulantni tretman

U Ambulanti je nastao koncept rada koji daje osnovne karakteristike „zeničkog modela“ u liječenju ovisnosti. Pošto je koncizan smatramo za korisno da se navede u izvještaju.

Koncept rada Ambulante Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

1. Nema liste čekanja.
2. Pacijent dolazi na pregled sa identifikacionim dokumentom (lična karta, pasoš). Nije neophodna ni zdravstvena knjižica u prvom susretu – u saradnji sa socijalnim radnicima reguliše se u početku liječenja.
3. Liječenje je dobrovoljno. Obavezno liječenje izvršava se samo po nalogu suda (najčešće alkoholizam).
4. Liječenje je besplatno i u okviru zdravstvenog sistema.
5. Liječenje je pristupačno ugroženoj populaciji.
6. Metadon je osnovni supstitucionij lijek. Suboxon (buprenorfin + nalokson) uveden je avgusta 2010. a besplatan je od februara 2011. god.
7. Metadon se uzima pod nadzorom medicinskog osoblja (supervizirano). Suboxon se u prvoj fazi daje supervizirano a nakon toga pod kontrolom saradnika u liječenju ili bez te kontrole.
8. Nema isključivanja pacijenata osim u slučaju nastale kontraindikacije za tretman.
9. Testiranje urina na psihoaktivne supstance sastavni je dio liječenja i obično se radi dvaput mjesečno. Pacijent može odložiti test za jedan dan.
10. Pacijent potpisuje informisani pristanak na liječenje, ranije tzv. „metadonski ugovor“.

11. Metadon i Suboxon daju ovlašteni ljekari Zavoda. Naltrekson se ne koristi rutinski za prevenciju relapsa ali je moguće uputiti pacijenta na ugradnju implanta (koji nije besplatan). Nalokson se rutinski koristi u hitnim slučajevima.
12. Terenski rad: Dostupnost pacijentima je omogućena sa pregledima i podjelom metadona na 9 punktova (Ambulanta Zavoda i Detoks u Zenici, i još sedam gradova Kantona: Breza, Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Vareš, Visoko.
13. Stabilni pacijenti dobijaju lijek za ponijeti („take home“ doze).
14. Sastavni dio rada su tzv. „prateći programi“: individualna i grupna psihoterapija, rad na prevenciji ovisnosti i rehabilitaciji ovisnika.
15. Prevencija široko zahvata edukaciju edukatora (škole, nastavnici, policija, vjeroučitelji), senzibilizaciju i edukaciju javnosti, štampanje brošura, letaka, plakata, knjiga, DVDa.
16. U sklopu Zavoda postoji bolnički dio sa deset kreveta za detoksifikaciju – Detoks.
17. Saradnja sa terapijskim zajednicama: Uz preporuku Zavoda pacijent može dobiti finansijsku potporu na nivou Kantona za smještaj u komunu.
18. Baza podataka Zavoda uključuje redovno vođenje medicinske evidencije u papirnom i elektronskom obliku (anamneza, socijalna anamneza, psihološko testiranje, fotografisanje, antropometrijski podaci, jedinstveni obrazac prijave pacijenta - Pompidu, protokoli posjeta, uzimanja lijeka, testiranja itd.)
19. Supstituciona terapija metadonom i Suboxonom provodi se i u Kazneno popravnom zavodu Zenica, najvećem zatvoru u Bosni i Hercegovini, i u Kazneno popravnom zavodu Busovača, koji je poluotvorenog tipa. Tretman imaju prije svega pacijenti koji su na supstituciji prije izdržavanja kazne zatvorom ali je moguće i novo uključenje. Detoksifikacija se radi samo po izraženoj želji pacijenta a najčešće je održavanje.
20. Sve usluge mogu se tržišno pružiti i osobama koje nisu stalno nastanjene u Zeničko-dobojskom kantonu.
21. Od 2013 godine otvorena je ambulanta za liječenje ovisnici o etanolu (alkoholizam).
22. U ambulanti za alkoholizam za sada nema uslova da se prima hitni i akutni slučajevi kao što je akutno napito stanje, delirijum tremens ili pacijenti koji su pod uticajem

alkohola.

23. U ambulanti za alkoholizam vrši se dijagnostika, tretman, postavljanje indikacija i priprema pacijenata za detoksifikaciju, kontrola i dalje praćenje pacijenata.
24. Sve češće pojavljuju slučajevi akutni psihotični poremećaji koji su izazvani kozumacijom amfetamina i THC.
25. Tretiramo pacijente sa dvojnou dijagnozom, to jeste pacijente koji imaju primarnu psihijatrijsku dijagnozu i u svrhu samomedikacije su koristili THC, CZMZ pošalje u Zavod ovakve slučajeve.
26. Takođe tretiramo pacijente kod kojih je jatrogeno nastala ovisnost o benzodijazepinima, to jeste pacijente sa depresivnim poremećajem, anksioznim poremećajem, paničnim napadima, sa poremećajima spavanja itd...
27. Pacijenti sa akutnim psihotičnim poremećajima izazvani kozumacijom amfetamina i THC nakon otpusta sa psihijatrijske klinike KB upućuju se u našu ambulantu radi daljeg praćenja i postaju naši pacijenti.

Ambulanta Zavoda je funkcionalna jedinica od koje počinje i gdje se obavlja najveći dio poslova u našoj ustanovi. Tu se provodi: dijagnostika bolesti ovisnosti, dijagnostika pratećih bolesti, terapija, pripreme za stacionarni detoks, dio savjetovanja (roditelja, bračnih drugova, partnera i drugih saradnika u liječenju), usmjerenja u pogledu preventivnih aktivnosti (uz učešće uposlenika u izvršenju istih), usmjerenja u pogledu rehabilitacionih aktivnosti, statistička obrada, dio naučnog rada, dio rada na strategiji Zavoda, evaluacija ukupnog rada sa klijentima.

Osnovni pokazatelji o kvantitetu i kvalitetu rada Ambulante prikazani su u sljedećim elementima: neuropsihijatrijski pregledi, broj pacijenata, struktura pacijenata, rezultati testiranja na psihoaktivne supstance, decentralizacija i terenski rad, supstituciona terapija, testiranje na markere hepatitisa C, B i HIV-a, rad psihologa u Ambulanti, rad socijalnog radnika u sklopu Ambulante, saradnja sa drugim odjeljenjima Zavoda, kontinuirana edukacija osoblja i učešće u međunarodnim konferencijama, evaluacija rada.

III 1.1. Neuropsihijatrijski pregledi

Pacijenti su u stalnom kontaktu sa ljekarima i prosječno su na kontroli dvaput mjesečno, a mnogi i češće. Tokom 2019. godine obavljeno je ukupno **5168** pregleda, od toga 4202 u Zenici, 759 na terenu i 207 u KPZ Zenica i Busovača.

Tabela broj 5. Broj neuropsihijatrijskih pregleda u 2014-2019. godini

Broj pregleda	2014	2015	2016	2017.	2018	2019
---------------	------	------	------	-------	------	------

Zenica	5376	5365	5558	5564	5087	4202
Teren	1417	1562	1341	857	744	759
KPZ Zenica i Busovača	242	254	295	292	245	207
Ukupan broj	7035	7179	7194	6713	6076	5168
Prosječno mjesečno	586	598	600	560	506	430

Obrazloženje: Kao što je vidljivo iz gore navedene tabele, broj neuropsihijatrijskih pregleda lagano opada od 2014. do 2019. godine. Razlog je u blagom padu broja pacijenata, ali i manjom frekvencom kontrolnih pregleda jer se stabilizacijom pacijenata isti naručuju na duži period, pojedini pacijenti koji su godinama stabilni dolaze na kontrole za nekoliko mjeseci. što je doprinijelo nešto manjem broju pregledu pacijena.

III 1.2. Broj pacijenata

U toku 2019. godine u Ambulanti je tretirano **588** pacijenata ovisnika, nešto manje u odnosu na 2018 godinu kada je bilo 612 ovisnika. U Zavodu je do kraja 2019. godine registrovano ukupno **1509** pacijenta. Ukupno na supstitucionoj terapiji od osnivanja Zavoda bilo je **927** pacijenata. Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji je promjenjiv u toku godine, a kretao se u prosjeku oko 330, a sa 31. 12 broj pacijenata na supstitucionoj terapiji je **309** pacijenta od kojih je **233** na metadonskoj i **76** na suboksonskoj terapiji.

Broj novoregistrovanih pacijenata tokom 2019 godine je 95, i ima tendenciju opadanja promatrano u vremenskom slijedu kroz predhodne godine, naravno Od 2013 godine kada se počelo raditi sa svim patologijama ovisnosti. To je prikazano u sljedećoj tabeli:

Tabela broj 6. Registrovani novi pacijenti po godinama

Godin a	200 8	200 9	201 0	201 1	201 2	201 3	201 4	201 5	201 6	201 7	201 8	201 9
Broj	75	55	59	51	63	115	120	102	112	120	108	95

III 1.3. Struktura pacijenata na kraju 2018/2019. godine

Tabela broj 7. Broj novoregistrovanih ovisnika po dijagnozi 2018. godine

Dijagnoza	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	F 18	F 19	F 23	F 33	F 63	Ukupno
Broj reg. ovisnika	45	39	12	3	0	9	1	7	1	1	2	108

Tabela broj 8. Broj novoregistrovanih ovisnika po dijagnozi 2019. godine

Dijagnoza	F 10	F 11	F 12	F 13	F 14	F 15	F 18	F 19	F 23	F 33	F 63	Ukupno
Broj reg. ovisnika	41	32	4	4	0	9	0	4	0	0	1	95

Broj novoregistrovanih ovisnika do kraja decembra 2019. godine iznosio je 95. Najuočljiviji

podatak je da opada broj opijatskih (heroinskih) ovisnika kroz godine 2016g-54, 2017-41, 2018-39, 2019god- 32 opijatska ovisnika.

U **ambulantni** je tokom 2019. godine pregledano 588 pacijenta, od kojih 420 opijatskih ovisnika, 94 alkoholičara a ostalo druge dijagnoze. Supstitucionom terapijom liječeno je 419 pacijenata (isti broj kao na prošlu godinu).

U terenskim ambulantama kontinuirano se zbrinjava oko 170 pacijenta. Trenutno na supstituciji u terenskim ambulantama je 105 pacijenta, odnosno 34 % od ukupnog broja pacijenata na supstituciji od kojih 30 pacijenata u KPZ Zenica i Busovača.

Vankantonalni pacijenti: Iz drugih kantona tokom 2019. godine bila su 33 pacijenta, ukupno izvan kantona, do sada je bilo 353 pacijenta većinom iz Srednjobosanskog kantona. Na supstituciji iz drugih kantona trenutno ima 37 pacijenta.

Pošto Srednjobosanski kanton nema sistemsko rješenje za liječenje ovisnosti neki pacijenti su se oslonili na naše resurse. Iz Viteza, Bugojna, Gornjeg Vakufa i Travnika kontinuirano dolaze na ambulantni tretman, dobijaju lijek (metadon) u Zavodu i nose povlasticu za 6 dana odnosno dobijaju specijalistički nalaz sa preporukom za lijek Suboxone koji se izdaje na bijeli recept u SBK. Nekoliko pacijenata iz Tuzle, Klokotnice i Živinica (Tuzlanski kanton) su na metadonskom programu kod nas, kao i nekoliko pacijenata iz kantona Sarajevo.

Pacijenti u zatvoru: prije sedam godina otvorili smo ambulante u KPZ Zenice i KPZ Busovača. U KPD Zenica trenutno imamo na supstituciji 26 pacijenata a u KPD Busovača 4 pacijenta. Obavljamo kontrole u zatvoru jednom mjesečno, ekipa (ljekar i 2 tehničara) iz Zavoda odlazi na teren. Po potrebi, nove pacijente dovozi osoblje KPZ u našu Ambulantu.

Struktura pacijenata po uzrastu: najstariji ima 61 godine, najmlađi 20, prosjek godina je 39.

Struktura pacijenata po spolu: na metadonu je 216 muškaraca i 17 žena, na Suboxonu je 72 muškarca i 4 žene. U prosjeku 93% muškaraca i 7% žena.

III 1.4. Testiranje na psihoaktivne supstance

III 1.4.1. Opšti podaci

Testiranje je obavezni dio našeg supstitucionog programa i pacijenti se ne uključuju u terapiju bez laboratorijske potvrde prisustva psihoaktivnih supstanci u organizmu. Rutinska šema podrazumijeva test na 12 psihoaktivnih supstanci u prvom pregledu i nakon detoksifikacije a skoro u svakom susretu test na opijate, amfetamin, tramadol, MTD ili Buprenorphin. Uobičajeno se pacijenti testiraju dva do četiri puta mjesečno. S obzirom da su, pored heroína, najraširenije droge THC, BZD, tramadol i amfetamini na teritoriji BiH često testiramo pacijenta na te supstance.

III 1.4.1.2. Broj testiranja i testova tokom 2019. godine

U 2019. godine ukupan broj testiranja je iznosio 4587, a ukupan broj parametara na koje su

testirani je 17157! To znači, da je prosječno mjesečno obavljeno 1430 testiranja. Tokom 2018. godine bilo je 897 testiranja mjesečno. Stabilni pacijenti koji su preko 10 godina na metadonskoj terapiji testirani su jednom u 3 do 6 mjeseca.

Tabela broj 9. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2019. godine

% poz	7,73	37,90	2,30	1,19	12,92	42,68	64,64	1,79	0,00	0,00	26,42	3,65	3,94	16,46	0,86	7,41	1,82
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET
Poz	321	393	10	10	381	455	605	14	0	0	294	96	20	67	1	10	1
Neg	3829	644	424	827	2568	611	331	767	1	1	819	2535	488	340	115	125	54
Ukupno	4150	1037	434	837	2949	1066	936	781	1	1	1113	2631	508	407	116	135	55
Ukupan broj testiranih	4587																
Ukupan broj testova	17157																

Tabela broj 10. Broj urađenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2018. godine

2018																	
% poz	8,13	29,61	2,85	4,69	17,45	25,63	40,06	2,11	0,00	0,00	32,84	5,52	4,09	14,01	0,00	0,00	0,00
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Alk	PCP	FEN	KET
Poz	301	175	9	16	377	133	127	5	0	0	223	78	9	59	0	0	0
Neg	3403	416	307	325	1783	386	190	232	1	3	456	1335	211	362	22	13	9
Ukupno	3704	591	316	341	2160	519	317	237	1	3	679	1413	220	421	22	13	9
Ukupan broj testiranih	4772																
Ukupan broj testova	10966																

Pozitivnost na opijate: Jedan od indikatora rada sa heroinskim ovisnicima jest procenat pozitivnih testova na opijate. Ove godine je ukupni procenat pozitivnosti na opijate 7,7% što manje u odnosu na 2018. god. (8,13%). Dok je procenat pozitivnosti na THC porastao tokom 2019. Godine. Bitan pad pozitivnosti je izražen u procentima kojim pratimo kokainske ovisnosti, te je u 2019 godini iznosio 1,19% a u 2018 godini bio 4,69% .

III 5. Rad Zavoda

III 1.5. Decentralizacija i terenski rad

Specifičnost rada našeg Zavoda je decentralizacijski, odnosno pružanje usluga po općinama Zeničko-dobojskog kantona. Pregledi pacijenata, testiranja i podjela supstitucione terapije obavlja se u osam ambulanti i samo izuzetno na Detoksu, što praktično čini 9 punktova za podjelu supstitucione terapije. Metadonske ambulante rade u Zenici, Visokom, Brezi, Kaknju, Varešu, Doboj-Jugu, Tešnju i Maglaju. Također imamo dvije ambulante u KPZ Zenica i Busovača gdje se obavljaju mjesečni kontrolni pregledi i vrši podjela supstitucione terapije. Sa ovakvim radom na terenu mi smo jedina ustanova u BiH koja je načinila decentralizaciju u distribuciji supstitucione terapije, jedina ustanova koja omogućava pacijentu da u svojoj općini ima medicinsku uslugu ove vrste. U tu svrhu obavlja se ogroman terenski rad. Svakog utorka jedna ekipa sa ljekarom neuropsihijatom i dva medicinska tehničara ide službenim autom u tri grada Kantona. Četvrtkom (ili nekad drugim danom u sedmici), odlazi druga

ekipa sa psihologom, socijalnim radnikom i glavnim medicinskim tehničarom u pružanju usluga iz svog djelokruga rada. Treća ekipa koja pripada primarnoj prevenciji, redovno ide u škole i na neka okupljanja izviđača i sportista baveći se prevencijom bolesti ovisnosti.

Tokom 2019. godine uveli smo i podjela suboxona na terenu. Do tada je bilo podjela samo metadona na terenu.

III 1.6. Supstitucionna terapija

Ukupno na supstitucionoj terapiji od osnivanja Zavoda bilo je **927** pacijenata. Trenutno je **309** pacijenata na supstituciji od kojih **233** na metadonskoj i **76** suboksonske terapiji. U prošloj godini je bilo **329** pacijenata od kojih **239** na metadonskoj i **90** na suboksonske terapiji. Broj pacijenata se uglavnom održava na istoj razini, a u strukturi se primjećuje rast pacijenata na suboxonu u odnosu na metadon. Preporuka Evropskog monitoringa za supstitucionu terapiju je jedna trećina na suboksonski a dvije trećine metadonski tretman.

Struktura pacijenata po uzrastu: najstariji ima 61 godine, najmlađi 20 godina, prosjek godina je 39 godina.

Struktura pacijenata po spolu: na metadonu je 216 muškaraca i 17 žena, na Suboxonu je 72 muškarca i 4 žene. U prosjeku 93% muškaraca i 7% žena

Doze: Srednja doza metadona bila je 69 mg/dan (u 2018. godini 74 mg/dan), a srednja doza Suboxona 7 mg/dan, u 2019. godini 6,57 mg/dan.

Broj pacijenata na supstitucionoj terapiji po gradovima Ze-Do kantona:

Grad	Zenica	Tešanj	Doboj jug	Maglaj	Visoko	Kakanj	Breza	KPZ
Broj pacijenata	206	28	3	5	17	11	13	26

III 1.6.1. Metadonska terapija

Usluge davanja metadona

U toku 2019. godine je na 11 punktova pojedinačno izdato **77521** doza lijeka rastvorenog u soku! Od toga dato je **50063** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **779**, a ostalo na terenu. Svaka ova usluga podrazumijeva kontakt sa pacijentom i niz radnji u vezi sa pripremom, izdavanjem i obradom podataka.

Potrošnja metadona

U 2019. godini smo izdali **550656** mililitar solucije metadona (**550,6** litara!).

Tabela broj 11. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2019. godini

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	34624,5	490	350	4191,5	1392,5	1541	297	5411	280	308	48885,5
	Februar	32367,5	325,5	375,5	4877,5	1367	1693	252	5689	343	315	47605
	Mart	34407,5	198	335	4403	1338,5	1485	252	5329	243	412	48403
	April	34451,5	150,5	378,5	4891	1639,5	1578,5	315	6174,5	601	237	50417
	Maj	32941,5	138	346	4267	1306,5	1579	261	5516	573	256	47184
	Juni	28626	285,5	322	3537	1370	1427,5	243	4769,5	543	270	41393,5
	Juli	30955	230,5	375	4178	1532	1706,5	315	5426,5	537	279	45534,5
	August	31515,5	367,5	332	3760	1384,5	1763,5	252	4846,5	541	279	45041,5
	Septembar	30369	584,5	361	4037,5	1340	1750,5	252	4905,5	514	281	44395
	Oktobar	30421,5	321,5	308	3829	1402	1644	315	4396	548	398	43583
	Novembar	29813,5	188	354	3954,5	1328,5	1682	252	4268	597	510	42947,5
	Decembar	30975,5	447	376	4308,5	1437,5	1735	315	4607,5	537,5	527	45266,5
	UKUPNO	381468,5	3726,5	4213	50234,5	16838,5	19585,5	3321	61339	5857,5	4072	550656

Tabela broj 12. Potrošnja metadona u mililitrima po gradovima i mjesecima u 2018. god.

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	35827	97	424	5216	1328	1584	1587,5	5545	330	346	52284,5
	Februar	32466	52	300	4463,5	1465,5	1562	136,5	5922,5	308	181	46857
	Mart	36139,5	240,5	392	4735,5	1471	1777,5	122,5	6182,5	362,5	208	51631,5
	April	36136,5	213,5	400,5	4963	1452	1689	237,5	6507	356,5	180	52135,5
	Maj	35590,5	261	415	4194	1322,5	1578,5	325,5	6026	322	134	50169
	Juni	34730,5	235	493,5	4610,5	1338,5	1829	252	6128	368	112	50097
	Juli	35166	562	569	4858,5	1325	1632	315	6452	356,5	24,5	51260,5
	August	35929,5	497	523,5	4150,5	1411,5	1714,5	246	6041	371,5	135	51020
	Septembar	31529	226,5	430,5	3766	1222	1486	252	5451,5	357	0	44720,5
	Oktobar	35567,5	354,5	496,5	4569,5	1439	1757	315	6358	442	400	51699
	Novembar	35830,5	537	436	4561	1483	1942	252	5859	629	0	51529,5
	Decembar	35156,5	382	412	5000,5	1491,5	1839,5	270	6355	644	0	51551
	UKUPNO	420069	3658	5292,5	55088,5	16749,5	20391	4311,5	72827,5	4847	1720,5	604955

Količina utrošenog metadona u 2019. godini je za 54 299 ml (54,3 l) manja u odnosu na 2018. godinu, a razlog je smanjenje srednje doze metadona i smanjenje (isključivanje pacijenata veće od uključivanja u metadonski program).

Tabela broj 13. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2019. godini

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	4439	68	93	570	248	257	62	729	65	28	6559
	Februar	4009	56	84	556	222	224	56	647	68	28	5950
	Mart	4441	61	93	600	254	245	62	713	62	36	6567
	April	4273	35	90	542	266	240	60	681	87	31	6305
	Maj	4328	28	93	555	277	248	62	693	93	31	6408
	Juni	4184	36	90	489	262	254	60	658	90	30	6153
	Juli	4231	61	93	496	279	279	62	637	93	31	6262
	August	4285	59	93	496	270	278	62	606	93	31	6273
	Septembar	4225	126	90	494	263	271	60	596	95	30	6250
	Oktobar	4320	92	93	533	273	309	62	573	92	44	6391
	Novembar	4104	67	90	534	261	299	60	535	93	60	6103
	Decembar	4224	90	90	554	261	309	62	555	93	62	6300
	UKUPNO	51063	779	1092	6419	3136	3213	730	7623	1024	442	75521

Ukupno smo izdali **75521** doza metadona u 2019.

Tabela broj 14. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2018. godine

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busov	UKUPNO
Mjesec	Januar	3173	33	92	670	249	279	238	748	62	57	5601
	Februar	4060	16	84	561	251	270	38	767	56	28	6131
	Mart	4542	59	90	590	263	302	31	866	62	31	6836
	April	4421	57	89	570	241	271	56	789	60	30	6584
	Maj	4540	55	93	574	248	279	62	832	62	25	6770
	Juni	4298	75	90	567	240	270	60	773	60	30	6463
	Juli	4450	89	93	586	247	257	62	763	60	7	6614
	August	4352	79	93	537	243	248	62	749	62	15	6440
	Septembar	4145	63	90	510	230	246	60	720	60	0	6124
	Oktobar	4439	86	93	558	248	278	62	742	72	20	6598
	Novembar	4342	123	90	570	259	268	60	739	90	0	6541
	Decembar	4461	73	93	589	260	275	62	744	92	0	6649
	UKUPNO	51223	808	1090	6882	2979	3243	853	9232	798	243	77351

Ukupno smo izdali **75521** doza metadona u 2019. Ukupan broj usluga na metadonskoj terapiji u toku 2019. godine je nešto je manji u odnosu na 2018. godinu. Razlog je nešto manji broja pacijenata na pregledu i manja srednja doza.

III 1.6.2. Terapija Suboxonom

Od 2013. godine primijenili smo i novu praksu za pacijente koji su ispunjavali kriterijume za Suboxon i iste smo uključili u ambulantni tretman. Terapiju Suboxonom na početku, odnosno, prve 2-4 sedmice pacijenti dobijaju supervizirano u ustanovi, nakon stabilizacije stanja pacijenti dobijaju terapiju u Zavodu za 7-14 dana nakon redovitih testiranja. Ukoliko je pacijent pozitivan na opijate vraća se na supervizirano davanje lijeka u Zavodu ili se pravi transfer na metadon. Naše iskustvo sa ovim lijekom je pokazalo da nema prednosti nad metadonom i svaki lijek ima svoju indikaciju.

Tabela broj 15. Utrošak suboxona po mjes. i punktovima u 2019 godini u mg.

	Grad	Zenica	Detox	KPZ Busovača	Doboj Jug	Tešanj	UKUPNO
Mjesec	Januar	15411	191	0	0	0	15602
	Februar	13161	191	0	0	0	13352
	Mart	13509	9,5	32	0	0	13550,5
	April	13955	178	8	0	0	14141
	Maj	12987	216,5	0	0	0	13203,5
	Juni	11902	209	0	0	0	12111
	Juli	13612	346	0	0	0	13958
	August	13223	52	0	0	0	13275
	Septembar	12429	100	0	0	0	12529
	Oktobar	12470	19	0	0	0	12489
	Novembar	12809	131	0	0	208	13148
	Decembar	13727	4	0	28	272	14031
	UKUPNO	159195	1647	40	28	480	161390

Tabela broj 16. Utrošak suboxona po mjes. i punktovima u 2018 godini u mg.

MJESEC	ZENICA (mg)	DETOX (mg)	KPZ BUSOVAČA (mg)	UKUPNO (mg)
--------	-------------	------------	-------------------	-------------

Januar	15074	144	304	15522
Februar	13186	150	184	13520
Mart	14720	142		14862
April	14124	24		14148
Maj	13341	226		13567
Juni	13238	267		13505
Juli	14429	188		14617
Avgust	14519	145		14664
Septembar	13402	135,5		13537,5
Oktombar	15255	0		15255
Novembar	14271	0		14271
Decembar	14322	0	96	14418
UKUPNO	169881	1421,5	584	171886,5

Količina utrošenog suboxona u 2019. godini je manja je za (10.496,5 mg) u odnosu na 2018. godinu, zbog manjeg broja pacijenata na suboksonu u odnosu na 2018. godinu (14 pacijenata manje na suboksonu u odnosu na prethodnu godinu).

Tabela broj 17. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2019. godini

	Grad	Zenica	Detox	KPZ Busovača	Doboj Jug	Tešanj	UKUPNO
Mjesec	Januar	2593	25	0	0	0	2618
	Februar	2286	56	0	0	0	2342
	Mart	2449	10	4	0	0	2463
	April	2328	37	1	0	0	2366
	Maj	2345	43	0	0	0	2388
	Juni	2286	30	0	0	0	2316
	Juli	2311	42	0	0	0	2353
	August	2245	15	0	0	0	2260
	Septembar	2159	8	0	0	0	2167
	Oktobar	2190	6	0	0	0	2196
	Novembar	2143	44	0	0	25	2212
	Decembar	2169	4	0	2	35	2210
	UKUPNO	27504	320	5	2	60	27891

Tabela broj 18. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2018. godini

MJESEC	ZENICA	DETOX	KPZ BUSOVAČA	UKUPNO
Januar	2607	19	45	2671
Februar	2382	19	23	2424
Mart	2633	23	0	2656
April	2454	8	0	2462
Maj	2556	25	0	2581
Juni	2439	53	0	2492
Juli	2498	23	0	2521
Avgust	2550	36	0	2586
Septembar	2549	38	0	2587
Oktombar	2657	0	0	2657
Novembar	2546	0	0	2546
Decembar	2619	0	12	2631
UKUPNO	30490	244	68	30814

U toku 2019. godine manji je brojh usluga u podjeli suboxona zbog manjeg broja pacijenata na suboksonskoj terapiji u odnosu na 2018. godinu.

III 1.7. Testiranje na markere hepatita B,C i HIV-a

Od ukupnog broja opijatskih ovisnika 521 pacijent je testiran na hepatitis, C hepatitis je bilo 180 pozitivni, a 10 pacijenata pozitivnih na B hepatitis. Nije bilo HIV pozitivnih pacijenata. Novo registrovani pacijenti se uputi na infektivnu kliniku da se testiraju na hepatitis B, C i HIV. Takođe jednom godišnju dolazi ekipa s infektivne klinike da retestiraju naših pacijenata u sklopu svjetskog dana porbe protiv HIV-a. Od novoregistrovanih pacijenata nije bilo pozitivnih na hepatitis niti na HIV.

III 1.7. Rad psihologa u Ambulanti

Kontinuirani rad psihologa predstavlja potporu pacijentima u stabilizaciji stanja i rješavanju kriza. Mnogi naučni radovi dokazuju da je uspješnost supstitucionog programa bolja ako se uz ordiniranje zamjenske terapije pruža i psihoterapijska i psihosocijalna podrška. Psiholozi koji rade u Zavodu redovno učestvuju u aktivnostima Savjetovaništa što podrazumijeva i održavanje predhospitalne, posthospitalne, grupe sa roditeljima, grupe apstinencija itd... Nezaobilazan je i terenski rad psihologa i učešće u edukaciji edukatora (kontinuirana predavanja nastavnicima i učenicima).

Ukupan broj psiholoških usluga tokom 2019. godine bio 1946 usluga.

Tabela Br.19 Broj psiholoških usluga po mjesecima

januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Juli	August	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar
154	177	142	198	127	158	172	161	144	200	147	165

Tabela Br.20. Vrste psiholoških usluga i broj tokom 2019.godine

Psihološko savjetovanje	1049
Individualna psihoterapija	246
Suportivna terapija	156
Klinički intervju	61
Psihološki testovi	10
Bračna psihoterapija	24
Edukacije (CZMZ, učenici, Dom i porodica)	5
Telefonski razgovori	12
Timski specifični rad	6
Analize i izvještaji	375
UKUPNO	1946 psiholoških usluga

U izvještajnom periodu je značajno izdvojiti da je sve češća pojava dolazak mladih osoba sa problemom zloupotrebe marihuane i amfetamina kod kojih su primijećene psihičke promjene u smislu neurotskih i paranoidnih poremećaja sa halucinacijama. Nerijetko se pojavljuju bizarna i konfuzna mišljenja sa halucinacijama što podsjeća na psihotične

manifestacije. Vrlo rijetki su novi pacijenti sa heroinskom ovisnošću. Povećava se u kontinuitetu broj ovisnika o alkoholu. A ima pacijenata koji imaju ovisnost o kocki. Također, i dalje se javljaju za pomoć maloljetnici sa svojim roditeljima. Za neke od njih se timski odlučimo da ostavimo u tretmanu (stariji maloljetnici) te za početak ne otvaramo karton ali dolaze na redovne tretmane kod psihologa. Svi pacijenti poštuju termine sa psihologom, kooperabilni su i zainteresovani za lični rad odnosno psihoterapiju. Kako je rad sa saradnicima intenziviran, zajedničkim snagama sa tri strane – terapeut – klijent – porodica ugovaramo etape liječenja i zadatke i promjene u ponašanju te olakšavamo terapijski proces i svakako pozitivno utičemo njegov tok i uspjeh. Kroz svakodnevne jutarnje brifinge psiholog u dogovoru sa šefom i kolegama iz Tima učestvuje u kreiranju radnog dana/ zadataka. Pisanje članaka u Biltetu. Pisanje stručnih radova. Posebno važan posao koji je obavljen, sa koordinacijom psihologa, jeste ažuriranje Baze podataka Zavoda.

Tabelarni prikaz psiholoških usluga

Tabela broj 21. Vrste i broj usluga psihologa			
Usluga/Godina	2017	2018	2019
Psihološko savjetovanje	1011	1287	1049
Individualna psihoterapija	252	290	246
Suportivna terapija	22	123	156
Klinički intervju	70	72	61
Psihološki testovi	2	17	10
Bračna psihoterapija	/	4	24
Telefonski razgovor	12	6	12
Analize i izvještaji	291	413	6
Ukupno	1660	2214	1940

Ukoliko uporedimo ukupan broj usluga prošle i ove godine, možemo primijetiti nešto manji broj usluga u ovoj 2019.g. Razloga ima više a najčešći: Manji broj kontrola pacijenata uopšte. Intenziviran je psihoterapijski rad (seanse) koje duže traju i zahtijevaju veći energetska angažman psihoterapeuta u odnosu na druge psihološke usluge; Zatim, u posljednjem periodu insistiramo na češćim dolascima saradnika u liječenju, dolasci pacijenata sa suprugama ili roditeljima ili drugim pratiocima. Ovaj oblik rada također zahtijeva duže zadržavanje; Sve češće radi se bračna psihoterapija seansama koje mogu trajati duže vrijeme (oko 45 – 50 min); Spomenuti razlozi za manji broj usluga govore samo o poboljšanju kvalitete usluga (psihoterapija u većem boju) kao i pozitivnim promjenama koje se dešavaju u pristupu pacijentu i ostvarenju glavnog cilja liječenje potpuna apstinencija i reintegracija ličnosti.

III 1.7. Rad socijalnog radnika u Ambulanti

Opisan je u posebnom izvještaju Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. Socijalni radnici

su za period 2019. godine pružili sljedeću uslugu pacijentima:

Tabela broj 22. Usluge socijalnog radnika u ambulanti u 2019. godini		
Usluga/Godina	2017	2018
Individualni rad sa pacijentima	1521	1496
Saradnja sa lokalnom zajednicom /posjete, dopisia i sl)	152	176
Rad sa vankantonalnim pacijentima	418	393
Rad sa pacinetima kojima je izrečena sudka zaštitna mjera	6	8
Broj upućenih pacijenata u terapijsku zajednicu	13	16
Telefonski razgovor	549	756
Ukupno	2659	2845

Tabelarni prikaz pokazuje nešto veći broj usluga u odnosu na predhodnu godinu, a obzirom da je manji broj pacijenata zaključujemo da je veći broj usluga po pacijentu ostvaren u 2019 godini u odnosu na predhodnu godinu.

III 2. Odjeljenje za stacionarni tretman - Detoks

Rad odjeljenja detoxa u 2019.godini karakterizira održavanje dostignutog nivoa pružanja zdravstvene zaštite sa tendencijom na daljem kvalitativnom i kvantitativnom unapređenju stacionarnog detoksa. Došlo je do blagog povećanja broja tretiranih pacijenata. Fokus rada stavljen je na kvalitativno poboljšanje stacionarnog tretmana tako da se hospitaliziraju samo oni pacijenti kod kojih postoji striktna indikacija za prijem dok se ostali preraspodjelom rada preusmjeravaju u ambulantno poliklinički dio Zavoda.

III 2.1.Struktura pacijenata

Broj liječenih pacijenata u proteklom periodu sa komparativnim uvidom predstavljen je na sljedećoj tabeli.

Tabela broj 23. Komparacija broja pacijenata 2008-2019. godina												
Godina	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Broj pacijenata	35	72	65	66	72	83	95	113	133	121	93	101

Tabela broj 24. Odnos kantonalni/vankantonalni pacijenti 2009/2017									
Godina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019

Pacijenti Ze-Do Kanton	50 (75,7%)	48 (66,6%)	60 (72,2%)	74 (77,8)	72 (63,7%)	79 (59,4%)	75 1,9%)	56 (60,1%)	59 (58,4)
Vankantonalni pacijenti	16 (24,2%)	22 (31,4%)	21 (25,3%)	19 (20%)	33 (29,2%)	45 (33,8%)	45 (37,1%)	36 (38,7%)	41 (40,5)
Sudski pacijenti (Ze-Do kant.)	0	2 (2,7%)	2 (2,4%)	2 (2,1%)	4 (3,5%)	5 (3,8%)	1 (0,8%)	3 (3,2%)	1 (1%)
Samofinancirajući pacijenti	0	0	0	0	4 (3,5%)	4 (3%)	0	1 (1,1%)	0
Ukupno	66	72	83	95	113	133	121	93	101

Zbog Zbog ranije navedenih razloga došlo je do blagog povećanja broja tretiranih pacijenata a zbog složenosti kl.slike i ograničenosti prostora nije se išlo na stoprocentno iskorištavanje raspoloživog prostora, uz napomenu da smo u odnosu na finansiranje od strane ZZ osiguranja, koji finansira 7 kreveta imali popunjenost cc 105%. Istovremeno je usprkos nepovoljnom stanju u zdravstvenim fondovima zadržan trend relativno velikog broja tretiranih vankantonálnih pacijenata koji najvećim dijelom dolaze iz susjednog Srednjobosanskog Kantona.

Tabela broj 25. Struktura pacijenata po općinama 2016/2018

Općina/Godina	2018	2019
Zenica	28 (30,43%)	26 (25,74%)
Tešanj	4 (4,34%)	10 (9,90%)
Vareš	1 (1,08%)	0
Bugojno	7 (7,60%)	8 (7,92%)
Visoko	6 (6,52%)	13 (12,87%)
Kakanj	4 (4,34%)	1 (0,99%)
Breza	4 (4,34%)	3 (2,97%)
Maglaj	3 (3,26%)	4 (3,96%)
Gornji Vakuf/Uskoplje	2 (2,14%)	1 (0,99%)
Vitez	2 (2,14%)	6 (5,94%)
Cazin	0	0
Travnik	9 (9,78%)	11 (10,89%)
Doboj Jug	3 (3,26%)	1 (0,99%)
Donji Vakuf	0 (0%)	3 (2,97%)
Zavidovići	1 (1,08%)	1 (0,99%)
Tuzla	1 (1,08%)	0
Linz,Austria	0	0 (0%)
Odžak	1 (1,08%)	1 (0,99%)
Kiseljak	0	3 (2,97%)
Busovača	3 (3,26%)	2 (1,98%)
Goražde	0	0

Žepče	1 (1,08%)	1 (0,99%)
Novi Travnik	2 (2,14%)	2 (1,98%)
Kreševo	0	3 (2,97%)
Jajce	9 (9,78%)	1 (0,99%)
Turbe	0	0
Geteborg, Švedska	0	0
Livno	1 (1,08%)	0
UKUPNO	92(100%)	101 (100%)

Tabela broj 26. Struktura pacijenata po spolu 2016/2018

Godina	2017	2018	2019
Muški	112 (92,56%)	83 (89,24%)	92 (91,08%)
Ženski	9 (7,43%)	10 (10,76%)	9 (8,92%)

Održana je korelacija između procenta stacionarno tretiranih ovisnika te procenta ovisnika koje se tretiraju ambulantno što je u skladu sa svjetskim standardima (10% ovisnika od ukupnog broja)

Tabela broj 27. Prosječna starost pacijenata na dan prijema 2016/2018

Godina	2017	2018	2019
Prosječna starost	38,03 godine	35,68 godina	39,12 godina

U 2019. godini nastavljen je trend rasta prosječne starosti pacijenata. Ovo se objašnjava većim brojem pacijenata sa komplikacijama bolesti ovisnosti koji po pravilu imaju dulji ovisnički staž i starije su životne dobi.

Tabela broj 28. Krvlju prenosiive infekcije kod pacijenata 2017/2019

Godina	2017	2018	2019
HCV pozitivni	9 (7,43%)	6 (6,45%)	4 (18,1%)
HBV pozitivni	3 (2,47%)	0	0
HIV pozitivni	0	0	0

U 2019. godini nastavljen je trend daljeg pada broja pacijenata sa HCV infekcijom u populaciji IV ovisnika što je ubjedljivo najniža stopa infekcije u bliskom i daljem geografskom okruženju. Veoma je ohrabrujuće sa epidemiološkog i javnozdravstvenog aspekta da i dalje nemamo ovisnika zaraženih virusom HIV-a.

Tabela broj 29. Broj intravenskih ovisnika 2016/2018

Godina	2017	2018	2019
Broj intravenskih ovisnika	41 (33,38%)	28 (30,10%)	22 (21,78%)

Zabilježen je pad broja tretiranih intravenskih ovisnika koji slijedi identičan trend u ambulantno polikliničkom dijelu zavoda, što je pokazatelj da se pacijenti sve ranije javljaju na tretman i da je terapijski ishod povoljniji, jer je pretpostavka boljeg ishoda ranije uključivanje u terapiju.

Tabela broj 30. Trajanje hospitalizacije 2017/2019

Godina	2017	2018	2019
--------	------	------	------

Minimalno bolničkih dana	1	1	1
Maksimalno bolničkih dana	69	73	68
Prosječno bolničkih dana	23,15	26,08	25,89

Usprkos povećanom broju ovisnika sa dvojnomo psihijatrijskom dijagnozom te alkoholičara sa oštećenjima somatskog i duševnog zdravlja poboljšanjem kvalitete tretmana nije došlo do bitnijeg prolongiranja dužine tretmana na odjeljenju nego je isti i blago skraćen i prati slične trendove u sličnim institucijama u bližem geografskom okruženju.

Tabela broj 31. Doza metadona na prijemu 2016/2019

Godina	2016	2017	2018	2019
Min doza MT na prijemu	30 mg	20 mg	20 mg	30 mg
Max. doza MT na prijemu	200 mg	180 mg	180 mg	130 mg
Prosječna doza MT	63,88 mg	61,5 mg	60,5 mg	57,90 mg

Nastavljen je trend daljeg pada prosječne doze supstitucione terapije na odjelu detoxa što je odraz poboljšanja kvalitete rada na odjeljenju kao i racionalnog uključivanja u radnookupacione programe pacijenata.

Tabela broj 32. Broj pacijenata uključenih u suboxonsku terapiju 2017 /2019

Godina	2017	2018	2019
Uključeni na Suboxone	10	4	10

Obzirom na promjenu kriterija za uključivanje u terapiju suboxonom, ista se rutinski provodi u ambulantno polikliničkim uslovima te se zbog toga pacijenti najčešće ne hospitaliziraju.

Tabela broj 33. Broj pacijenata uključenih u terapiju disulfiramom 2017/2019

Godina	2017	2018	2019
Uključeni na Disulfiram	10	6	0
Uključeni na Disulfiram Depo preparat	0	0	0

Identična je i situacija sa averzivnom terapijom disulfiramom koja se rutinski provodi u ambulantno-polikliničkim uslovima. I dalje smo jedina zdravstvena ustanova u BiH koja za sada primjenjuje ovu vrstu terapije.

Tabela broj 34. Prosječno trajanje detoksifikacije 2017/2019

Godina	2017	2018	2019
Trajanje detoksifikacije/dana	21,71	26,60	25,33

Prosječno trajanje detoksifikacionog procesa u toku 2019. godine blago je skraćeno uprkos većem broju pacijenata koji su imali kompliciranu kliničku sliku ovisnosti ili dvojni psihijatrijsku dijagnozu.

Tabela broj 35. Medicinske procedure na odjeljenju

Godina	2017	2017	2018	2018	2019	2019
Opće-medicinski pregledi	Prvi	Kontrolni	Prvi	Kontrolni	Prvi	Kontrolni
	122	610	92	460	101	505
Psihijatrijski pregledi	122	610	92	460	101	505

Neurološki pregledi	122	610	92	460	101	505
UKUPNO PREGLEDA	366	1830	276	1280	303	1065

Primjetan je pad broja ponovnih pregleda što se objašnjava relativno boljim terapijskim odgovorom na uključenu terapiju te manja potreba za kontrolnim dodatnim dijagnostičkim intervencijama.

Tabela broj 36. Utrošeni testovi na Detoksu 2019. godini

Mjesec	Utrošeno	Pozitivnih	Testiranih osoba
Januar	280	49	30
Februar	390	47	39
Mart	382	35	38
April	372	41	37
Maj	352	38	38
Juni	376	40	38
Juli	399	49	29
August	384	56	44
Septembar	335	29	33
Oktobar	535	62	53
Novembar	545	53	47
Decembar	536	55	53
UKUPNO:	4886	554	479

Smanjenje potrošnje testova i pored rasta broja pacijenata je posljedica već pomenutog dobrog terapijskog odgovora na uključenu početnu terapiju te sesmanjuje potreba za dodatnim testiranjima.

Tabela broj 37. Socio i psihodijagnostika na prijemu 2018/2019.

Godina	2018	2019
Psihodijagnostička testiranja ukupno	184	201
MMPI	92	101
PIE	92	101
Sociodijagnostička testiranja ukupno	184	202
Socijalna anamneza	92	101
Pompidou upitnik	92	101
Ukupno	368	404

Tabela broj 38. Psihoterapijske usluge na Detoksu 2018/2019. godine

Godina	2018	2019
Sastanak terapijske zajednice	97	88
Klinički intervju	104	109

Jutarnji raport	197	210
Grupna psihoterapija	102	105
Procjena intelektualnih sposobnosti	46	40
Eksploracija ličnosti-procjena structure ličnosti	95	120
Ispitivanje pojedinih psihičkih funkcija	63	71
Psihološko savjetovanje porodice	79	75
Davanje psihološke analize I nalaza	101	115
Psihološko savjetovanje I individualna Psihoterapija	239	231
Praćenje psihoterapijskog efekta	23	14
Ukupno	1146	1168

Tabela broj 39. Socioterapijske usluge na Detoksu 2018/2019. Godine

Godina	2018	2019
Socioterapija individualna	507	496
Socioterapija grupna	71	76
Edukativna grupa	70	84
Sociopedagoška grupa	65	72
UKUPNO	713	728

Tabela broj 40. Struktura grupne terapije 2017/2018 godine

Godina	2018	2019
Duhovna terapija	135	
Edukativne grupe med.tehničara	195	189
Suportivne grupe med.tehničara	281	28874
Posjete iz terapijskih zajednica	64	74
Muzikoterapija	122	131
Radna terapija	107	109
Art terapija	93	109
Ostali vidovi okupacione terapije	110	142
UKUPNO	1326	1042

Tabela broj 41. Vidovi okupacione terapije na Detoksu 2017/2018. godine

Godina	2018	2019
Muzikoterapija	127	105
Radna terapija	111	118
Art terapija	95	114

Ostali vidovi okupacione terapije	109	110
UKUPNO	442	447

Tabela broj 42. Struktura patologije na Detoksu 2016/2018 godine

Godina	2017	2018	2019
Ovisnost o opijatima F11.2	51 (47,80%)	45(47,31%)	48 (52,1%)
Ovisnost o sedativima F13.2	2 (1,65%)	2(2,15%)	8 (7,9%)
Ovisnost o analgeticima F19.2	5 (4,09%)	3(3,22%)	2 (1,9%)
Alkoholizam F10.2	56 (45,90%)	34(36,55%)	36 (35,6%)
Ovisnost o kanabinoidima F12.2	2 (1,65%)	1(1,07%)	1 (0,9%)
Ovisnost o stimulansima F15.2	6 (4,91%)	7(7,52%)	6 (5,9%)
Ukupno	121 (100%)	92 (100%)	93 (100%)

Nastavljen je trend daljeg da osnovnu patologiju čine ovisnici o opijatima i da je sve manje ovisnika o opijatima koji su na intravenoznom korištenju droga.

Tabela broj 43. Broj bo dana

Godina	2017	2018	2019
Ukupno	2802	2426	2729

Svi raspoloživi posteljni kapaciteti su maksimalno racionalno korišteni što je rezultiralo i u krajnje povoljnom godišnjem rezultatu.

Tabela broj 44. Iskorištenost postelnog fonda 2008. – 2017.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
76,88%	78,5%	73,5%	74,2%	82,7%	96,3%	98,%	87,9%	92,5%	76,7%	66,46%	74,76%

Uprkos relativno konzervativnim indikacijama za prijem ostvarena je iskorištenost postelnog fonda od približnom 75% sa daljom tendencijom daljeg rasta. Iako je prethodnih godina uočena varijacija broja tretiranih pacijenata u ljetnjim mjesecima to se ove godine nije desilo. (Uz napomenu da je iskorištenost kapaciteta u odnosu na finansirani broj postelja od strane zavoda oko105%)

Tabela broj 45. Otpusti sa Detoksa prema načinu odlaska 2016./2017. god.

Godina	2017	2018	2019
Regularan otpust	99 (81,4%)	75 (80,64%)	76 (75,2%)
Samovoljni prekid tretmana	18 (14,7%)	18 (19,36%)	15 (24,7%)
Prekid tretmana zbog kršenja terapijskog ugovora	4 (3,6%)	0	0

U 2019. godini je postignut procenat uspješnost iznad 75% na odjeljenju detoksa što se objektivno nije očekivalo obzirom da se tretirao veći broj pacijenata sa dvojnou psihijatrijskom dijagnozom i kompleksnom patologijom kao i veći broj pacijenata koji su tretirani zbog alkoholizma itkz novih pat što je bilo povezano sa većim brojem intoksikacija i drugih komplikacija somatske i psihijatrijske prirode. Struktura psihijatrijskog komrbiditeta

ukazuje na porast ukupnog broja tretiranih pacijenata sa dvojnomo psihijatrijskom dijagnozom s time da u tome dominiraju poremećaji ličnosti F 60-F69 iako je sve veći broj pacijenata sa poremećajima afekta (F30-39) stresom izazvanih poremećaja (F40-49) uključujući tu i PTSD te psihotičnih poremećaja (F20-29). Također je povećan broj tretiranih komplikacija alkoholne ovisnosti i ovisnosti o psihoaktivnim tvarima kao što su npr. krize svijesti, bolesti jetre, psihotična i delirantna stanja, intoksikacije sa ili bez delirantnog sindroma.

III 2.2. Zaključak

Analizom podataka može se zaključiti da se izvršene sve planirane aktivnosti i da je održan relativno visoki nivo pružanja zdravstvenih usluga na odjeljenju detoksa. Došlo je do porasta kvaliteta pruženih zdravstvenih usluga (pokazatelj smanjenja potreba za dodatnim dijagnostičkim intervencijama i dobrim terapijskim odgovorom na uključenu terapiju) Glavni limitirajući faktor za dalji razvoj detox odjeljenja predstavlja nedostatak prostora za adekvatno provođenje terapijskih procedura koji je ostao identičan onome prije dogradnje aneksa detoksa. Obzirom da se očekuje dalji porast broja pacijenata kao i kvalitativni i kvantitativni iskoraci u terapijskom procesu trebalo bi razmišljati o daljem povećanju kapaciteta odjeljenja kojeg će uporedo pratiti i adekvatno proširenje i opremanje prostorija za rad medicinskog osoblja i rad zdravstvenih suradnika.

IV ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU

Resocijalizacija predstavlja planski i sistematski proces korigovanja društveno neprilagođenih stavova, uvjerenja, sistema vrijednosti i asocijalnog ponašanja. Kao posljedica ovisnosti i nekonvencionalnog načina življenja dolazi do poremećaja odnosa između ovisnika i njegove okoline i upravo to se rehabilitacijom nastoji prevazići. Kroz proces rehabilitacije i resocijalizacije ovisnik nastoji da ponovo izgradi život, da obnovi ranija prijateljstva, porodične veze, da nastavi školovanje, pronađe zaposlenje, kako bi postao zdrav član društva. U rehabilitacionom procesu, pored mjera socijalne i profesionalne rehabilitacije, podrazumijevaju se i druge socioterapijske metode i postupci radi ponovnog prilagođavanja i uspostavljanja novih odnosa između liječenje osobe i sredine u koju se vraća. Te mjere se nazivaju procesom resocijalizacije, a koje Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju (u daljem tekstu: Odjeljenje) primjenjuje u svom radu.

Aktivnosti Odjeljenja u izvještajnom periodu definisane su i određene Godišnjim planom rada Zavoda i Godišnjim planom rada Odjeljenja za 2019. godinu. Planom rada postavljeni su osnovni strateški ciljevi. Osnovni strateški ciljevi Odjeljenja bili su:

- Zadržati dostignuti nivo usluga zdravstvene i socijalne zaštite;
- Zadržati ili unaprijediti intersektorsku saradnju (poseban fokus sa vankantonalnim ustanovama);
- Saradnja sa terapijskim zajednicama i smještaj pacijenata;

- Zadržati postignuti dogovor oko zdravstvenog osiguranja korisnika Zavoda;
- Adekvatno i sigurno vođenje i evidentiranje podataka (POMPIDU i TDI upitnik);
- Unaprijediti aktivnosti na provođenje mjera obaveznog liječenja;
- Vođenje procesa akreditacije Zavoda i provođenje akreditacijskih standarda;
- Jačanje ličnih kompetencije i vještina uposlenika kroz kontinuiranu internu i eksternu edukaciju;

Svi postavljeni strateški ciljevi Odjeljenja su realizovani. Uz saradnju i adekvatnu kontinuiranu koordinaciju sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda usvojeni Plan za 2019. godinu je ostvaren uz zadovoljavajući pozitivan efekat u ukupnom radu Zavoda.

Prvi cilj u smislu pružanja zdravstvenih i socijalnih usluga prema klijentu/pacijentu, provodile su se unutar izgrađenih sistema. Usluge su pružane u okviru ambulantnog i stacionarnog tretmana i aktivnostima u lokalnoj zajednici. Ukupno je osoblje Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju u tokom 2019. pružilo je **2544 usluge**, što je blago povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Broj pruženih usluga u prethodnoj godini 2372.

U intersektorskoj saradnji ostvarenja nastavljena je dobra saradnja sa nadležnim ustanovama zdravstvene i socijalne zaštite. Isto je rezultiralo održavanjem visokog broja pacijenata na liječenju iz drugih kantona u odnosu na prethodne godine. Rješavanje niza socijalnih problema kojima su izloženi klijenti Zavoda u skladu sa raspoloživim mogućnostima i okolnostima može se ocijeniti dobrom i pozitivnom.

Saradnja sa terapijskim zajednicama ostvaruje se na osnovu potpisanog Ugovora Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona i četiri terapijske zajednice (PROI kod Kaknja, koja je polovinom 2013. godine prestala sa radom, a nastavila je sa radom pod imenom Fenix sa novom upravom; CROPS Smoluća kod Tuzle, Marijanovac kod Banja Luke. Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, inicirao je ovakvo rješenje i predstavlja pozitivan primjer daljeg tretmana. Tokom izvještajnog perioda upućen je **16 pacijenata na smještaj u terapijsku zajednicu** (CROPS Smoluća kod Tuzle – 7 pacijent; Marijanovac kod Banja Luke – 9 pacijenata), od čega je trenutno **jedanaest pacijenta na rehabilitacijskom tretmanu u terapijskoj zajednici (četiri pacijenta su samovoljno napustili tretma)**. U odnosu na 2018. godinu kada su četiri pacijenta upućena na dalji tretman, primjetno je da je postignuta motivacija i podignut interes za nastavak tretmana ovisnostikroz ovaj segment -rehabilitacijski tretman u terapijskoj zajednici.

Svi pacijenti Zavoda imaju riješeno pitanje zdravstvenog osiguranja. Posredovanje u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja odvija se preko Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. U tom smislu saradnja sa nadležnim službama za zapošljavanje u Ze-Do kantonu skoro se svakodnevno odvija, može se ocijeniti pozitivnom, i primjerom kako se rješavaju praktični problemi građana i pacijenata. Isto tako, saradnja sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Ze-Do kantona je na zavidnom nivou. Svi problemi ili nejasnoće u radu riješeni su konkretno i na obostrano zadovoljstvo, a prvenstveno u interesu pacijenata. Pored ovoga kontinuirana je saradnja i posredovanje sa drugim Zavodima zdravstvenog osiguranja ili institucija, ustanova i službi izvan Ze-Do kantona. U cilju odražavanja ovog pozitivnog trenda tokom 2019. godine održano je nekoliko sastanaka sa predstavnicima Službe za zapošljavanje i dogovoren je nastavak ovakvog pristupa po nešto izmjenjenim

okolnostima, ali suštinski ostaje mogućnost dobivanja zdravstvenog osiguranja.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastavilo je popunjavanje Pompidu i TDI obrazaca. U skladu sa instrukcijom Ministarstva sigurnosti BiH, svi podaci i unošenje podataka vrše se u skladu sa navedenom Instrukcijom.

Mjere obaveznog liječenja Zavod za bolesti ovisnosti provodi na osnovu rješenja nadležnih sudova. U ovoj godini nadležni sudovi su donijeli **osam rješenja u kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja**, a koje će se provoditi u Zavodu. U skladu sa Pravilnikom o provođenju mjera obaveznog liječenja izvješteni su nadležni centri za socijalni rad i sudovi. Mjere su izricane zbog nasilja u porodici koje je vršeno kao posljedica alkoholizma. Od ukupnog broja dvije mjere izrekao je sud u Maglaju, dvije sud u Visokom i jedna u Zenici.

U odnosu na 2018. godinu imamo **veći broj izrečenih** mjera obaveznog liječenja od alkohola koje se provode u Zavodu.

Šef Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju imenovan je kao koordinator procesa akreditovanja u okviru AKAZ-a. Tokom izvještajnog perioda nastavljen je proces održavanja dostignutog nivoa kvalitete i sigurnosti i krenulo se u proces pripreme za reakreditaciju.

U okviru edukacija, članovi Odjeljenja prisustvuju seminarima, kongresima i drugim vrstama eksterne i interne edukacije u skladu sa raspoloživim kapacitetima.

2.2.1. Tabelarni prikaz pruženih usluga

2.2.2. Usluge u ambulantnom tretmanu

Tabela broj 46. Pregled pruženih usluga u ambulantnom tretmanu 2018./ 2019. g		
Vrsta usluge	2018	2019
Individualni socioterapijski rad sa klijentom	1395	1398
Grupni socioterapijski rad sa klijentima (teren)	46	50
Grupni socioterapijski rad sa saradnicima	52	52
Grupe duhovne terapije i terapije po modelu	105	30
Pompidu upitnik	252	94
TDI upitnik	252	94
Ukupno usluga u ambulanti	2102	1718

Manji broj ukupnih usluga u ambulanti rezultat je manjeg broja urađenih Pompidu i TDI upitnika, jer se isti od septembra mjeseca nisu popunjavali a shodno instrukcijama Zavoda za javno zdravstvo FBiH po kojim se o 2020. godine uvodi nova metodologija prikupljanja podataka.

2.2.3. Usluge u stacionarnom tretmanu

Tabela broj 47. Pregled pruženih usluga u stacionarnom tretmanu 2018/ 2019. g		
Vrsta usluge	2018	2019
Individualni socioterapijski tretman	580	476
Grupna socioterapija	40	52

Održane grupe od strane predstavnika komuna	85	85
Ukupno usluga u stacionarnom tretmanu	780	613

2.2.4. Usluge u lokalnoj zajednici

Tabela broj 48. Usluge u lokalnoj zajednici za period Jan-juli 2019 godine		
Vrsta usluge	2018	2019
Ostvarena materijalna pomoć od strane Ze-do kantona – smještaj u komune	5	16
Ostvarena materijalna pomoć od strane Općine Zenica		
Ostvarena materijalna pomoć od strane CSR Zenica		
Ostvarena materijalna pomoć od strane CSR Visoko		
Ostvarivanje prava na korištenje zdravstvene zaštite klijenata		
Posredovanje u postupku starateljstva		
Ostala upravno pravna akta (sud, tužilaštvo, centri za soc rad i sl.)	187	207
Ukupno usluga u lokalnoj zajednici	192	213

Osim navedenih kvantitativnih usluga postoji kontinuirana saradnja sa drugim javnim i nevladinim ustanovama u Zeničko-dobojskom kantonu i drugim kantonima (centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, bolnicama, zavodima za zapošljavanje, udruženjima građana i dr.).

2.2.5. Usluge smještaja u terapijske zajednice

Tabela broj 49. Broj upućenih pacijenata u terapijske zajednice												
Godina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ukupno
Broj	14	15	10	17	11	15	16	15	14	5	16	148

Tabela broj 50. Broj smještenih pacijenata po terapijskim zajednicama od 2009. do 2019.					
Terapijska zajednica	PROI Kakanj	Marjanovac	CROPS Smoluća	IZVOR Plehan	Ukupno
Broj	22	43	59	24	148

Trenutno, u terapijskim zajednicama boravi jedanaest pacijenata koji se finansiraju od strane Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, na osnovu potpisanog ugovora o smještaju i finansiranju. Tokom 2019. godine upućeno je 16 pacijenata na smještaj u terapijske zajednice, njih jedanaest ostali su na tretmanu, dok su ostali dobrovoljno napustili tretman.

Provođenje mjera obaveznog liječenja: U izvještajnom periodu, sud je izrekao pet mjera obaveznog liječenja koje će se provoditi u Zavodu.

2.2.6. Zaštitne mjere obaveznog liječenja

Tabela broj 51. Mjere obaveznog liječenja												
Nadležni sud/godina	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ukupno
Zenica	0	2	8	7	10	0	1	0	0	1	2	31
Visoko	0	1	0	1	1	0	0	0	0	2	1	6
Maglaj	0	0	0	0	1	0	0	2	1	2	3	9
Zavidovići	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	3
Bugojno	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Goražde	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Kakanj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
Ukupno	0	3	8	8	14	0	3	4	1	6	8	55

U skladu sa Zakonom o nasilju u porodici i Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera, Zavod za bolesti ovisnosti provodi izrečene zaštitne mjere. Zaštitne mjere izriče nadležni sud. Zavod izrečene mjere provodi i postupa u skladu sa zakonskim propisima. Tokom izvještajnog perioda, općinski sudovi u Maglaju izrekao je tri, Zenici i Kanju po dvije i Visokom jedne zaštitnu mjeru, obaveznog liječenja od ovisnosti, a koja će se provoditi u Zavodu.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ostvarilo je sljedeće ciljeve:

- Realizovani su u potpunosti ili djelimično postavljeni svi strateški ciljevi za 2019. godinu;
- U odnosu na proteklu godinu **zadržan je kvantitet i kvalitet** pruženih usluga odjeljenja te su uključeni i novi elementi u rad;
- Saradnja sa terapijskim zajednicama: na proces resocijalizacije u terapijske zajednice Zavod je uputio 16 pacijenta. Saradnja sa terapijskim zajednicama je dobra i ima kontinuitet;
- Koordinacija u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja: Na osnovu saradnje Zavoda i Zavoda za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona svim pacijentima Zavoda obezbijeđeno je zdravstveno osiguranje. Aktivnost je kontinuirana.
- Provođenje mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: u odnosu na prethodnu godinu povećan je broj osoba kojima je izrečena ova mjera. Saradnja sa nadležnim ustanovama koji su akteri u realizaciji izrečenja mjere (centri za socijalni rad, sudovi) je dobra.
- Klub liječenih alkoholičara osnovan je 2014. godine. Iako postoji realna potreba za djelovanjem Kluba, nažalost nije aktivan u punom kapacitetu zbog realnih poteškoća. Nema svoj prostor što je značajan preduslov za njegov adekvatan rad. Po potrebi koristi prostorije Zavoda (hodnik). Doktor medicine uključen u rad sa alkoholičarima je na

obavljanju specijalističkog staža (specijalizacija)

- Primjena Zakona o socijalnoj zaštiti: Članom 11. ovisnici su zakonski tretirani kao korisnici socijalne zaštite. Ova zakonska odredba koristi se u ostvarivanju prava pacijenata Zavoda.
- Uposlenici Odjeljenja uključeni su u aktivnosti drugih odjeljenja Zavoda kao što je prevencija i druge aktivnosti.

3. Provođenje programa edukacije

3.1. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima

Ulaganjem u edukaciju zaposlenika nastojimo osigurati kontinuitet razvoja, kroz usvajanje savremenih metoda i unapređenja tehnika rada. Vidovi edukacije su interni i eksterni edukativni programi. Time se doprinosi profesionalnom pojedinačnom i timskom jačanju u djelatnosti kojom se bavimo.

Svim uposlenicima dostupan je internet aktuelnim naučnim i stručnim radovima i informacijama.

Velika pažnja posvećuje se kontinuiranoj stručnoj edukaciji zdravstvenih radnika.

Ljekari su učestvovali:

- Porodična sistemska psihoterapija (Sarajevo)
- XI ESPD međunarodne specijalističke škole „Savremena dostignuća u prevenciji, lečenju i rehabilitaciji bolesti zavisnosti“ (Kotor)
- ESPAD: Sistemska porodična terapija: „Porodične intervencije u različitim aspektima porodice“ (Beograd)
- 17. psihijatrijski dani – Tuzla
- Studijska posjeda psihijatrijskoj klinici u Zagrebu (tema: kocka i tretma kroz klubove kockara. Tim ispred Zavoda činio ljekar, psiholog, socijalni radnik i glavna sestra)

Psiholozi:

- Banja Luka: VI kongres psihologa
- Sarajevo: Konferencija o radu sa djecom i odraslim u kriznim situacijama

Socijalni radnici:

- Sarajevo: XI ESPD međunarodne specijalističke škole „Savremena dostignuća u prevenciji, lečenju i rehabilitaciji bolesti zavisnosti“ (Kotor)
- ESPAD: Sistemska porodična terapija: „Porodične intervencije u različitim aspektima porodice“ (Beograd)
- Međunarodna konferencija socijalnih radnika sa međunarodnim učešćem, Banja Luka

Medicinsko osoblje i saradnici: interna edukacija- stres na poslu i kako se osloboditi stresa.

Medicinski tehničari:

- Neum: Medicinijada. Okupljanje medicinskih tehničara iz FBiH. Susreti su podržani kao timbuilding.
- Edukacija iz okupacione terapije u mentalnom zdravlju (sponzorirano), 3 medicinska

tehničara iz ustanove.

- Kontinuirane edukacije u sklopu Komore medicinskih tehničara.

Pravnik, ekonomista i ekonomski tehničar:

seminari kontinuirane profesionalne edukacije za certificirane računovođe (Neum i Zenica) s ciljem unapređenja iz svoje oblasti. Ovi skupovi su na nivou kantona, federacije i BiH.

Edukacija drugih:

Zavod je edukacioni centar za bolesti ovisnosti rješenjem Federalnog ministarstva zdravstva. Zavodu se odrađuje specijalistički staž iz specijalizacije za psihijatriju u trajanju od 5 mjeseci a vezano za dio staža za bolesti ovisnosti, U zavodu stoje na raspolaganju dva komentora i jedan glavni mentor. U toku 2019 godine 6 doktora medicine je obavljao pomenuti staž. Imamo specijalizante iz Sarajeva, Travnika, Zenice, Odžaka, Maglaja koji su pepoznali naš Zavod kao mjesto gdje mogu najkvalitetnije odraditi dio svog staža.

Interna edukacija:

- Jednodnevni interni seminar u Zenici za sve uposlenike Zavoda na temu: „Bihevioralne ovisnosti sa fokusom na kocku“, koju je vodio prof. Zoran Zoričić ekspert iz ove oblasti.
- U skladu sa usvojenim Planom internih edukacija svakog zadnjeg četvrtka u tekućem mjesecu održavaju se intere edukacije u prostorijama Zavoda

V IZVJEŠTAJ O EKONOMSKO FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZA 2019. GODINU

V 1. Finansijsko poslovanje

U Izvještaju o ekonomsko finansijskom poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona za 2019. godinu, dat je prikaz ostvarenih prihoda i rashoda u 2019. godini sa uporednim pokazateljima ostvarenja istih u 2018. godini i planiranim prihodima i rashodima za 2019. godinu.

Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona za period 2019. godine ostvarila je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 158.921 KM čime je nastavljen trend uspješnosti finansijskog poslovanja.

Prihodi:

Ukupni prihodi JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u pomenutom periodu 2019. godine ostvoreni su u iznosu 1.791.521 KM (računato sa sredstvima metadona i suboxonom 2076524 KM) i realno su veći za 12 % u odnosu na ostvoreni prihod istom periodu prošle godine, a u odnosu na planirani prihod veći za 2%. (Treba uzeti činjenicu da namjenski prihodi od metadona, odnosno suboxona ne igraju ulogu u formiranju dohotka budući da isti predstavljaju trošak u istom iznosu, a u skladu sa članom 32; i 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju ovi lijekovi padaju na teret sredstava Kantonalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja).

- Prihodi ostvoreni iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja iznose 1.363.149 KM, što predstavlja 11,63 % uvećanje u odnosu na prethodnu godinu, a u visini planiranih sredstava. Ovaj iznos predstavlja 76 % ukupnih prihoda Ustanove.

- Prihodi iz budžeta ZE-DO kantona su 130.000 KM i u odnosu na prethodnu godinu uvećani su za 7,7%, koliko je i planirano u tekućoj godini. Ovaj iznos predstavlja 7,26 % ukupnih prihoda Zavoda.

- Ukupni prihodi izvan obaveznog zdravstvenog osiguranja Ze-Do kantona, ostvoreni su u iznosu od 298.372 KM, što predstavlja 16,65 % ukupnih prihoda Zavoda. Prihodi po ovoj stavci su veći za 13 % u odnosu na prethodnu godinu, a u odnosu na plan uvećani takođe za 13 %.

Rashodi :

Ukupni rashodi JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu ostvoreni su u iznosu od 1.632.600 KM (računajući sa metadonom i suboxonom 1.917.603 KM) i za 9 % su veći u odnosu na 2018. godinu, a u odnosu na plan manji za 7%.

U proteklom periodu 2019. godine sve obaveze su ispoštovane, plate radnika su bile redovne, topli obrok je isplaćen na vrijeme, regres je isplaćen u visini koji je regulisan Pravilnikom o radu, te izvršene su isplate po tužbama radnika koje su došle na naplatu u ovoj

godini. Sve obaveze prema dobavljačima-dužnicima su pravovremeno isplaćene.

U strukturi rashoda u periodu 2019. godine nije bilo većih odstupanja od plana kao i izvršenja istih u periodima prethodnih godina iskazanih relativnim pokazateljima (%). Uočljivo iskazano procentualno povećanje koje se odnosi na stavku 1. Dijagnostičke trakice. One su donacija u punom iznosu prošle godine od strane UNDP-a, a stvarnih rashoda po ovoj stavci nije bilo, jer smo dobili dovoljan broj dijagnostičkih trakica. Druga upadljiva stavka se odnosi na trošlove smještaja na službenom putu, a one su prikaz troškova zaposlenika koji su išli na edukaciju iz oblasti nehemijskih ovisnosti koje smo obavili nakon usvajanja sistematizacije od septembra mjeseca, tako da nisu bile uvrštene početkom godine u plan. I treća stavka ostale naknade su povećane radi isplate otpremnina za odlazak u penziju i prestanku ugovora o radu koji su regulisani pravilnikom o radu. Ova novčana sredstva ne predstavljaju veliko novčano opterećenje, ali procentualni prikaz povećanja je upadljiv.

Najveći dio rashoda u ukupnom iznosu čine izdvajanja za novčane naknade radnicima, a taj iznos je 1.375.714 KM, što predstavlja 84,3% ukupnih rashoda ili 76,8% ukupnih prihoda Zavoda, a kreće se procentualno na nivou predhodne 2018 godine.

Izveštaj o ekonomsko finansijskom poslovanju za 2019. godinu prikazan je u tabelama i grafikonima koji stoje u prilogu.

Bilans:

Razlika prihoda i rashoda, odnosno finansijsko poslovanje Zavoda je pozitivno sa ostvarenom dobiti od 158.921 KM, ili 8,8% od ostvarenih prihoda Zavoda.

S poštovanjem!

Broj: 05-37-211/20

Zenica, 21.02.2020. godine

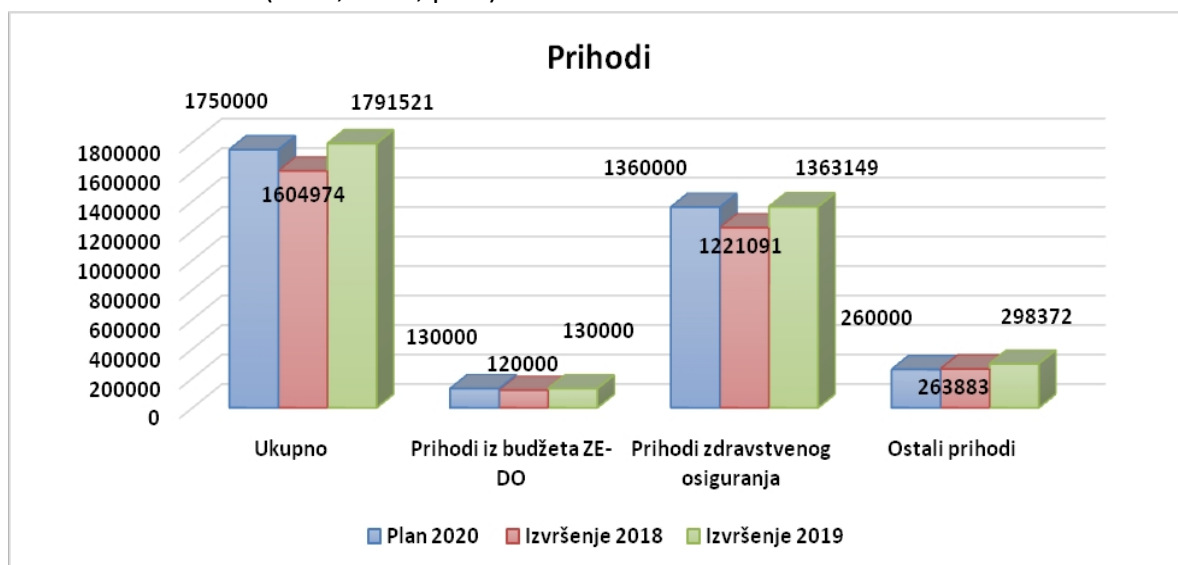
Direktor
prim. mr. med. sci. Amir dr. Čustović
neuropsihijatar

VI PRILOG

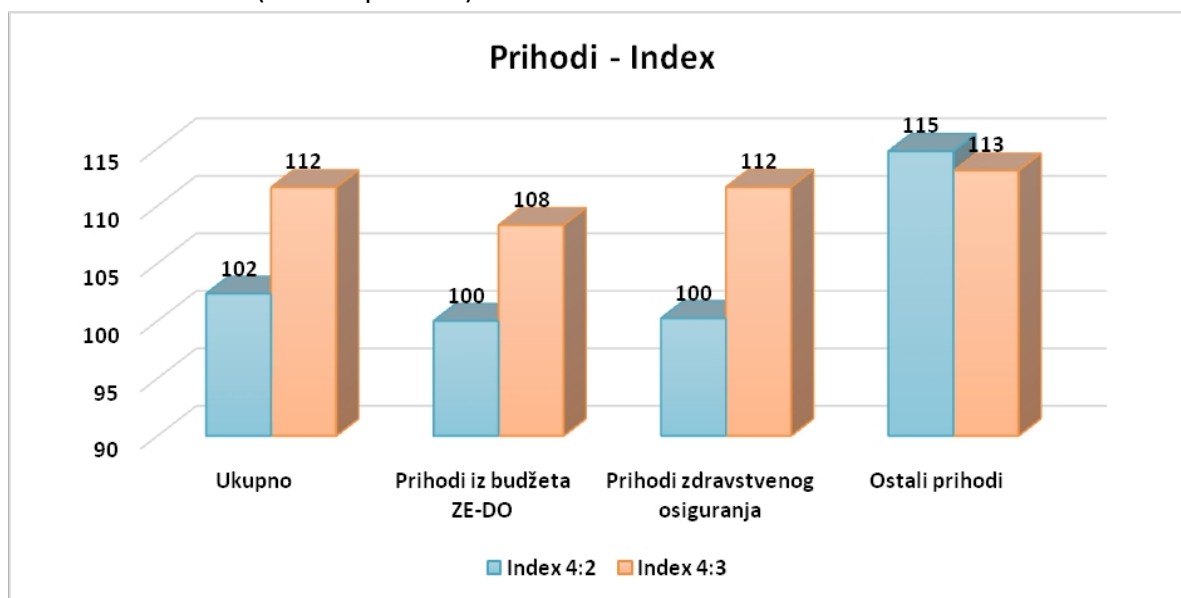
Tabela 1. Struktura ukupnih prihoda

1	Prihodi	Ukupno	Prihodi iz budžeta kantona	%	Prihodi zdravstvenog osiguranja	%	Ostali prihodi	%
2	Plan 2020	1.750.000	130.000	7,43	1.360.000	77,71	260.000	14,86
3	Izvršenje 2018	1.604.974	120.000	7,48	1.221.091	76,08	263.883	16,44
4	Izvršenje 2019	1.791.521	130.000	7,26	1.363.149	76,09	298.372	16,65
5	Index 4:2	102	100		100		115	
6	Index 4:3	112	108		112		113	

Grafikon. 1. Prihodi (2019, 2018, plan)

Grafikon. 2 Prihodi (indeksi prihoda)

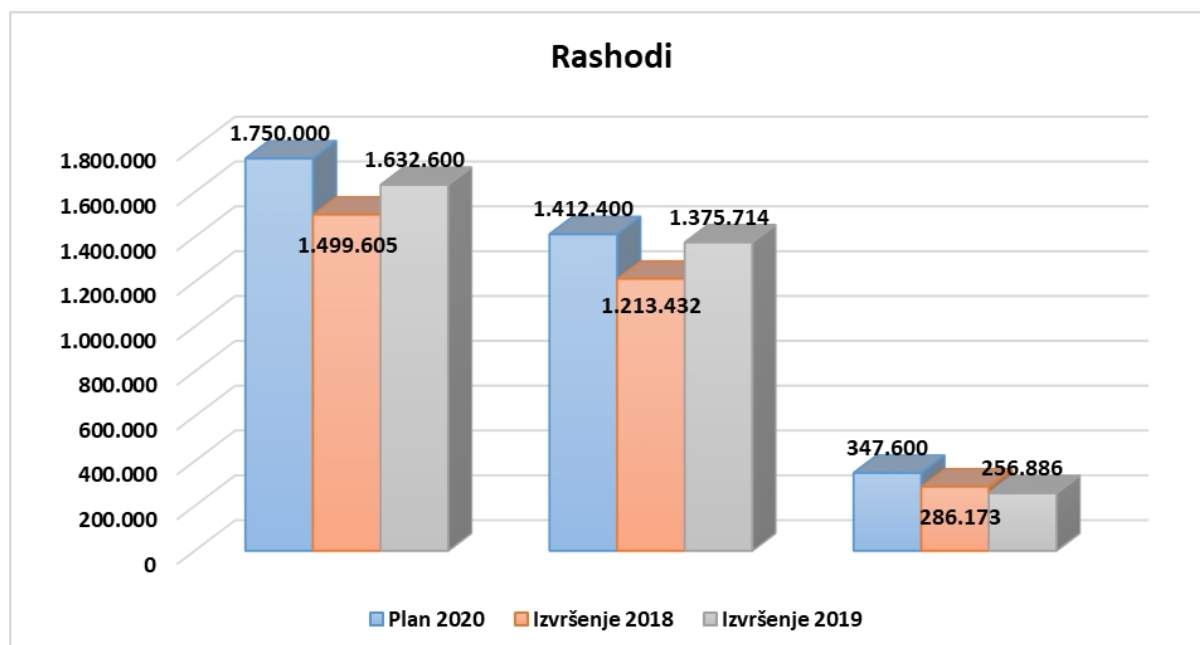
Grafikon. 3. Prihodi (struktura prihoda)

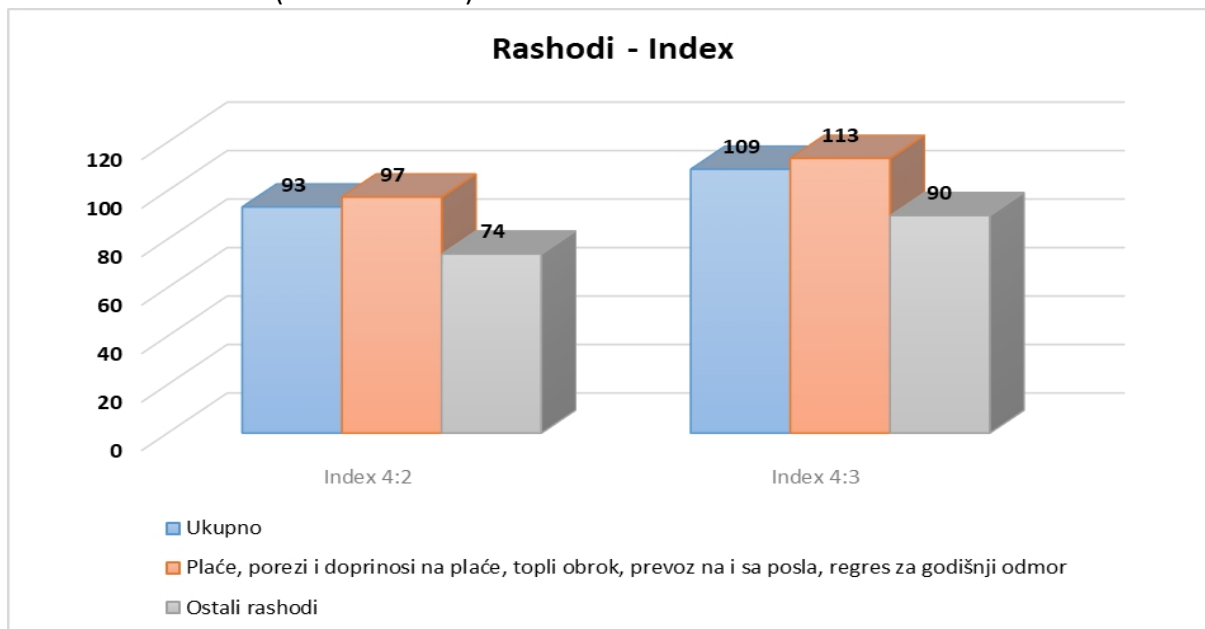
Tabela 2. Struktura ukupnih rashoda

1	Rashodi	Ukupno	Plaće, porezi i doprinosi na plaće, topli obrok, prevoz na i sa posla, regres za godišnji odmor	%	Ostali rashodi	%
2	Plan 2020	1.750.000	1.412.400	80,71	347.600	19,86
3	Izvršenje 2018	1.499.605	1.213.432	80,92	286.173	19,08
4	Izvršenje 2019	1.632.600	1.375.714	84,27	256.886	15,73
5	Index 4:2	93	93		92	
6	Index 4:3	109	108		111	

Grafikon. 4. Rashodi (2019, 2018, plan)

Grafikon. 5. Rashodi (index rashoda)

Grafikon. 6. Rashodi (struktura rashoda)

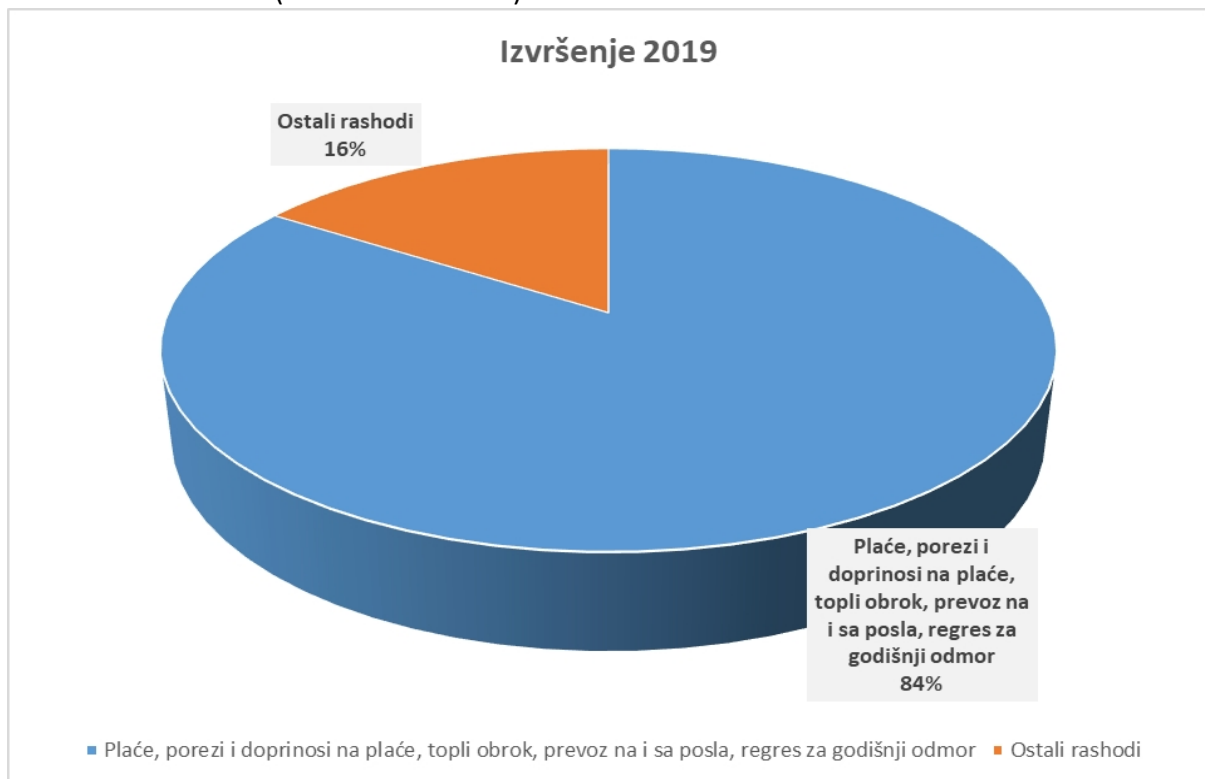

Tabela 3. Bilans poslovanja

OSTVARENA DOBIT	IZNOS U KM
Ostvarena dobit 2017. godine	66.249
Ostvarena dobit 2018. godine	105.369
Ostvarena dobit 2019. godine	158.921

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2019.GODINU JZU ZAVODA ZA BOLESTI OVISNOSTI

BR	ONTO	ELEMENTI	PLAN I-XII 2019	IZVRŠENJE I-XII 2018	IZVRŠENJE I-XII 2019	PLANA ZA 2020	INDEX 6:4	INDEX 6:5
		3	4	5	6	7	8	9
		I PRIHODI						
1	110	PRIHODI IZ BUDŽETA FONDA ZDRAV.OSIGURANJA	1.312.000	1.221.091	1.363.149	1.360.000	104	110
2	110	PRIHODI IZ BUDŽETA ZE-DO KANTONA	130.000	120.000	130.000	130.000	100	109
3	110	PRIHODI OD USLUGA OSTALIM KORISNICIMA-KANTONIMA	230.000	230.394	237.444	230.000	104	103
4	110	GOTOVINSKI PRIHODI	10000	12.980	13.960	11.000	140	108
5	500	PRIHODI DOTACIJA,SUBVENCIIJA POTICAJA,REFUNDACIJA I SL.	11000	11.389	14.940	12.000	136	132
6	500	PRIHOD NAMJENSKI MET.-SUBOXON	300000	290.119	285.003	300.000	95	99
7	521	PRIHODI OD ODLOŽENIH DONACIJA, DONACIJA I SL.	7.000	8.387	32.028	6.500	458	382
8	610	OSTALI NEPOMENUTI PRIHODI, KAMATE	0	733	0	500	0	0
9		UKUPNO PRIHODI	2.000.000	1.895.093	2.076.524	2.050.000		
		II TROŠKOVI / RASHODI						
10	110	METADONSKA TERAP.-TEST TRAKE	14.000	5.939	21.624	15.000	155	365
11	110	UTROŠAK LIJEKOVA-DETOX	16.000	13.821	12.784	15.000	80	93
12	110	UTROŠ.MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA	4.000	2.800	3.771	4.000	95	135
13	110	UTROŠAK MATERIJALA ZA METADONSKU TERAPIJU	3.000	1.265	2.215	3.000	74	175
14	110	ISHRANA PACIJENATA-DETOX	42.000	33.374	35.864	36.000	86	108
15	110	KANCELARIJSKI MATERIJAL	5.500	5.053	5.499	5.500	100	109
16	110	MATERIJAL ZA ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE RAD.PROS.	9.500	8.790	9.768	8.000	103	112
17								

18	110	UTROŠAK METADONA NAMJ.KZZO	300.000	290.119	285.003	300.000	95	99
19	120	TROŠKOVI ELEKTRIČNE ENERGIJE	8.000	6.359	5.656	8.000	71	89
20	120	TROŠKOVI GORIVA I MAZIVA	8.000	6.259	7.159	8.000	90	115
21	120	TROŠKOVI GRIJANJA	6.000	5.597	4.529	6.000	76	81
22	130	TROŠKOVI REZERVNIH DIJELOVA	3.000	2.167	1.045	3.000	35	49
23	140	TROŠKOVI SITNOG INVENTARA	6.000	12.305	2.811	6.000	47	23
24	200	NETO PLAĆE	766.000	657.320	711.897	770.000	93	109
25	200	POREZI I DOPRINOSI NA PLAĆE	484.000	467.824	510.571	532.400	106	110
26	230	DNEVNICE NA SL.PUTU	2.000	75	0	2.000	0	0
27	230	TROŠKOVI , SMJEŠTAJA NA SL.PUTU,PREVOZ, PUTARINE	5.000	3.556	8.160	6500	164	230
28	230	NAKN.ZA UPOTREBU PRIVATNOG AUTOM.U POSLOVNE S.	1.000	295	180	1000	18	61
29	240	TROŠKOVI TOPLOG OBROKA	77.000	69.976	69.580	85.000	91	100
30	240	TROŠ.PREVOZA NA I SA POSLA	3.000	2.772	3.958	6.000	132	143
31	240	REGRES ZA GODIŠNJI ODMOR	18.000	15.540	17.550	19.000	98	113
32	240	OSTALE NAKNADE	12.000	13.100	19.834	10.000	166	152
33	240	KOTIZACIJE,STRUČNO USAVRŠ.-SIMPOZIJ.	7.500	7.406	9.809	9.000	131	133
34	249	OSIGURANJE VOLONTERA	3.500	3.026	1.856	3.500	53	62
35	270	NAKNADE ČL,UPR.ODBORA	16.000	15.337	15.584	16.000	98	102
36	290	UGOVORI O DJELU-AUTORSKI	7.800	6.712	10.734	8.000	138	160
37	300	GRAFIČKE USLUGE	4.000	2.841	3.645	4.000	92	129
38	310	USLUGE PREVOZA-TRANSPORTNE USL.	200	0	148	200	74	0
39	320	USLUGE INVES.ODRŽAVANJA	13.000	3.949	9.196	10.000	71	233
40	320	USLUGE INVES.ODRŽ.TR.SR,USLUGE PRANJA VEŠA	10.000	6.262	6806	10.000	68	109
41	320	ZAŠTITARSKE USLUGE	22.000	17.184	17.606	25.000	80	103

42	330	TROŠKOVI ZAKUPNINA	34.000	29.149	34.802	35.000	103	120
43	350	USLUGE REKLAME-MEDIJA PREVENCIJA	10.000	9.417	5.924	9.000	60	63
44	3	TROŠKOVI ZAŠTITE NA RADU	4.000	1.151	0	4.000	0	0
45	400	AMORTIZACIJA	17.000	16.205	16.083	18.000	95	100
46	500	ZDRAVSTVENE USLUGE DRUGIH JZU	15.000	12.793	10.651	16.000	71	84
47	500	OSTALE USL.-ADVOKATSKE, NOTARSKE, .I SL	6.000	641	80	5.000	2	13
48	510	REPREZENTACIJA	5.800	5.896	5.851	6.000	101	100
49	520	TROŠKOVI PREMIJA OSIGUR.	6.000	4.112	5.724	6.000	96	140
50	530	BANKARSKE USLUGE-PLATNI PROMET	3.500	3.035	3.626	4.400	104	120
51	540	PTT USLUGE	8.000	6.659	6.992	8.000	88	105
52	550	TAXE,POREZI,NAKNADE,AKAZ	9.000	9.639	9.365	9.000	104	98
53	590	PRETPL.NA STRUČ.IZDANJA,LITER.DETOX.,OGLASI OST.	3.700	3.343	2.513	3500	68	76
54	590	SUDSKE NAKNADE,OSTALI RASH	1.000	661	1.151	1000	116	175
II UKUPNI TROŠKOVII:			2.000.000	1.789.724	1917603	2.050.000		
FINANSIJSKI REZULTAT (I minus II):			0	105.369	158.921	0		

